TA̤KȄNÎ̤DÛGUNÒ̤ SHIPHȔGALI̤ PǑǏGA̤ (FEDERAL DEMOCARCY) ATA̤ǍMĚOGLE

AME̤GLÒ (1)

TA̤KȄNÎ̤DÛGUNÒ̤ SHIPHȔGALI̤ PǑǏ (FEDERAL DEMOCRACY) SHIPLǑGAHTU LALÒ̤YO̤

NĚ 2021

Ta̤ǎměogle htǒo mȉ kòyò lalòlṳ yǎ bǎ 2021, labòkû nu. Kòyò ma̤ shigaphȕ tabǒhtu awǐtocǒ taplǎ bǎ ně 2022, lama̤pwǎ 27 sa to̤ 29 sa akû nu asî phûplîma̤be ta̤ǎměogle amûasǎ dě asî lò̤glòměyû nȕû bǎnu.

YṲ̂DÈKHṲ̌̂

Tạbòmo atạhi̊̌bǎ

Aglò tama (1) Tạtọnịtọshě, tạyẹ̀lọ̀

Aglò ginị̌ma (2) Tạǎměogle apwạbǔplǒ toǒ

Aglò suma (3) Tạtèhè tạmạ lọmọ (tọ̀mi̊̌) ganẽ̌klẽ̌nẽ̌klo abǎ htûhtǒ̃kẽ̌lọ̀ toǒ

Aglò lị̌ma (4) Tạwẹlọ̀ tạkẽ̌nị̂dûgunọ̀ shiphů̌galị pǒǐ (Federal Democracy) shiplǒgahtu tạshěhtuyọ dòkwè kòsho

Amẹkû (a) Shiplǒgahtu tạmọhè aklo ta tạpṳ̂glo apwị̂

Amẹkû (b) Tạmạdů̌htǒ̃lẹ̀htǒ̃ tạkẽ̌nị̂dûgunọ̀ shiphů̌galị pǒǐ (Federal Democracy) shiplǒgahtu aya tạyṳ̂klẽ̌nẽ̌klo kòsho toǒ

Amẹkû (c) Tạmạdů̌htǒ̃lẹ̀htǒ̃ tạkẽ̌nị̂dûgunọ̀ shiphů̌galị pǒǐ (Fedaral Democracy) shiplǒgahtu aya tạshěhtuyọ dòkwè kòsho toǒ

Aglò yẹ̌ma (5) Tạolọ̀mèlọ̀

Tạbòbǐ atạhi̊̌bǎ

TẠKĚ̃NỊ̂DÛGUNỌ̀ SHIPHŮ̃GALỊ PŎÏGẠ (FEDERAL DEMOCRACY) ATẠǍ̈MĚOGLE

TẠBÒMO ATẠHǏ̃BǍ

Dě tạdǒkhliwẹklě̃ ahtu akû bǎ shiphů̃galị nị̂bǎhto wọwọ̌ shimọgabǎ ǒlò nọ̀phě̃ akha nu asî cèkwě̃cokǒ pǒhtǒ̃ gugè nů̃û tạkě̃nị̂dûgunọ̀ shiphů̃galị pǒï shiplǒgahtu tacǎ. Pọ̌̃ta nị̂bǎhtopû tạǒlòlů̃ akha dě kòyò wẹlọ̀ ǎïmạïkè ně (1947) tạshěhtuyọ dòkwè akòsho, ně (1974) tạshěhtuyọ dòkwè akòsho ta ně (2008) tạshěhtuyọ dòkwè akòsho akhů̃akhî kòyò mạhtûhtǒ̃kě̃lọ̀ betǐ̃pǐ̃jòpe tạjụ̂sǒ̃ aklo pwǐ Pîlọ olọ̀lị̂ atạǎ̈mě ǒ akû abǎsha ta shiphů̃galị pǒïga aya, tạkě̃nị̂dûgunọ̀ shiphů̃galị aya ta tạbě̃htǒ̃ tạ ta nạ khů̃ya aya toǒ tọ̀ dě shiga htǒo akû nu kòyò gla sala shilạgakû tạshě mǐ̃ aǒkè ně (70) tûlů̃ hǒ ta kliklò gûjûmě sigwi htohto sǒsǒ shiga akhů̃akhî kliklònạběcǎhî aklo ta shigakhů̃ taprụ̂̃nạběcǎhî aklo atạkèlû toǒ wọ̀mětẹglekè shiphů̃galị tagalạ.

Kliklòpolo toǒ wẹlọ̀pụ̂̃gleǐ shigakhů̃ taprụ̂̃nạběcǎhî aklo bǎ ně (1974) tạshěhtuyọ dòkwè akòsho dě shiphů̃galị tagalạ bòkè ata ků̃ta (8) shů̃ lị̂̃phlǒ alạsǐ̃khů̃mokhi ahtukha nu hto dě asî gu pǒhtǒ̃ kliklònạběcǎhî aklo akha shiphů̃galị tạsǒ̃jû ǒtọ̀ nî asî wẹlọ̀ takǎkǎ dòkwè bǎ ně (2008) tạshěhtuyọ dòkwè akòsho akhů̃akhî bǎ ně (2021), lalûlasǎ ta (1) sa htǒ̃ nu shiphů̃galị tagalạ ihtǒtèplě̃shů kliklò gûjûmě sigwi shiga dě apịtịdo pịtịga bòkè nů̃û ta. Kliklò agroagru wẹlọ̀ sanạ tạshěhtuyọ dòkwè akòsho dě asî gûjûmě sigwi shiga nu mǐ̃ amạphèkè sǒ tûů̃ ně (2008) tạshěhtuyọ dòkwè akòsho.

Bǎ ně (2020), lalûkû nu kòyò mạ tạwů̃htǒ̃pwè akha tạhtů̃dò cèrě̃sů ahǐ̃ dě alǒshů̃ gûjûmě sigwi shiga akhů̃akhî shiphů̃galị ihtǒtèplě̃shů asî, toǒ ǒ mǐ̃ asî klǐ̃shů tạ tọ̀ asî hǐ̃lîhtǒ̃ tọlạlạ tů̃ asî tạsǒ̃yụ dě tạkèsě̃kosǒ akla pwǐkho CDM atạkèsě̃kosǒ, tạbǒhtǒ̃ shiplǒgahtu pwạplû aplụ̂ tạdǒ̃khů̃ aprụ̂, phů̃sǎphů̃, mamů, pwạjègu, kuli ta pwạtojo kòshǐ̃ htǒo toǒ bǒhtǒ̃ mamů pwạbůplǒ toǒ papa ta shiphů̃galị pwạbůplǒ toǒ, dů̃sǒ̃mạpọ tạdǒ̃khů̃ aprụ̂ toǒ, shiphů̃galị pụ̂̃pwạ, gatẹ̀yẹ̀phů̃ apalǎ palǎ, shigakhů̃ aprụ̂ htě aihtǒtèplě̃shů kliklò gûjûmě sigwi shiga toǒ mạsûkhů̃sègwè nů̃û tạdů̃sǒ̃mạpọ pịtịdo pịtịga tạshě toǒ dě shiplǒgahtu tagalạ akû. Pwạtọbǎhè nu toǒ mạsûkhů̃sègwè tocǒ dǒů ihtǒtèplě̃shů kliklò gûjûmě sigwi shiga tạkèsě̃kosǒ akla akhů̃akhî tạbǒhtǒ̃ tạkhů̃tạǎ bǒhtu takůpa dě yị̂tị̂khabu phůkîdǐ̃pẹ̀ nů̃ kliklò gûjûmě sigwi shiga pě tạyụ

ǒ hě̌ nu. Bă yî̤tî̤khabu tṳwi̤tṳhtǚbò kliklò na̤bĕcăhî aklo ta na̤bĕcăhî̤ aklo pṳ̂că dě ta̤olò̤mèlò̤ ǒbetǐ̂pǐ̂ jò nǒ shiphǚgali̤ pǒĭga aya, ta̤kě̌nî̤dûgunò̤ shiphǚgali̤ aya ta ta̤bě̌htǒ̌ ta̤ ta na̤ khǚya ashuakhwè ǒ dě we̤lò̤pṳ̂gleĭjò nǚ ta̤shěhtuyo̤ dòkwè akòsho ta ma̤htûhtǒ̌ nǒ ta̤kě̌nî̤dûgunò̤ shiphǚgali̤ pǒĭ mĕgle shiplǒgahtu pě ta̤yṳ ǒ hě̌ nu.

Pwa̤bǔplǒ htě aǎmĕogle nǚû ta ta̤ǎmĕogle htǒo toǒ phǐ̂mĕphǐ̂gleĭ ta̤pṳ̂glo apwî̤ toǒ ma̤hǐ na̤bĕcăhî aklo hămăkèpû ta ta̤kě̌nî̤dûgunò̤ shiphǚgali̤ pǒĭ shiplǒgahtu ǒluhtǒ̌pû nu alo̤bă ma̤ ta̤ tacă hto tacă. Ma̤ ta̤ htǒo dě glè we̤lò̤ ganě̌klě̌ně̌klo akha, shěhtuyo̤ dòkwè akòsho akha nu bă lṳ̂kǚ ta̤yṳ̂nṳ klě̌klo akòsho toǒ, ta̤tòwòklě̌klo akòsho toǒ dě cèkwě̌cokǒ ma̤dǚhtǒ̌ ta̤kě̌nî̤dûgunò̤ shiphǚgali̤ pǒĭ shiplǒgahtu pě ta̤la̤lò̤ ǒ hǐ nu. Kòyò htě ajûkǚ ta̤lò̤glò akò toǒ gòyò̤mò̤mṳ bǒsǚtocǒ mǒ̌ nǚ nu mǐ̂ ma̤htûhtǒ̌kě̌lò̤ plǒhtubò ta̤ pǚtacă dě ta̤shǚta̤sho tûsûkòto̤ tǚ dě phowî̤htǔ ǒ pě ta̤yṳmĕyṳgle ǒ hě̌ nu akhǚakhî asî yè̤si pṳ̂gleĭ ta̤ǎmĕogledǚ htǒo.

AGLÒ TAMA (1)

TẠTỌNỊTỌSHĚ, TẠYẸ̀LỌ̀

Kliklò agroagru nạběcǎhî dǒ̌tûkhǔ̌ shakoo shiphǔ̌galị a tạdûtạpẹ̀ ta shiphǔ̌galị pǒïga ashuakhwè tosǔ̌bǎsǒ̌ tọ̀ dě asî mạhǎhtǒ̌ tạǎnûmạcě toǒ dě shilạgakû bǎo. Tạhtûhtǒ̌ htǒo akhǔ̌akhî alọbǎ pǒhtǒ̌ tạbǒhtu takǔ ta shiphǔ̌galị atạnị̂dûgunọ̀ aya pwạpǒga pwạbǔplǒ nụ shiphǔ̌galị agûlạ dě shiphǔ̌galị ǐlọ̀ asî ǐ̌dǔ̌phǔ̌.

Tạhtûhtǒ̌ htǒo hě̌nu akhǔ̌akhî pwạbǔplǒ htě anụ shiphǔ̌galị agûlạ toǒ ihtǒtèplě̌shǔ nạběcǎhî dě asî mạǐkhû ganě̌klě̌ně̌klo akò aǒnǎ aglò suma (3) akû mạpûhǐ gamọkudǔ̌kû kabǎgûjû mọkwǐgesǒpû, tạtụ̂hè shiga wǒkhlopû shiplǒgahtu tạshěhtuyọ dòkwè akòsho ǒhtǒ̌pû ta tạshěhtuyọ dòkwè akòsho hǐnu akhǔ̌akhî gatẹ̀yẹ̀phǔ̌ pwạpǒga ǒhtǒ̌ nǐ̌capû nu pwạbǔplǒ htě ajûbò tạǎměogle lalọ̀ htǒo toǒ lalọ̀plǒ wọwǒ̌ nǔ̌û dě mạgugè nǔ̌û tạ pě asî yẹ̀lọ̀ hě̌nu.

Htǒo hto dǔ̌shǐ alọbǎdǔ̌ mǐ̌ shiplǒgahtu akû tạklǐ̌tụ̂mụ̂ toǒ htûhtǒ̌ akhǔ̌akhî ato mạphlǔmạlîkè tạtosǔ̌bǎsǒ̌tọ̀ akòshǐ̌ toǒ, gatẹ̀yẹ̀phǔ̌ tagalạ ǎhtumạplǒ sûkhǔ̌sègwè nǔ̌û, ǎïmạǐ shiphǔ̌galị pǒïtạ aklo akha tạkě̌nị̂dûnị̂ja ta tạbě̌htǒ̌ tạ ta nạ khǔ̌ya behtǒ̌ dě olọ̀mèlọ̀ tạkě̌nị̂dûgunọ̀ shiphǔ̌galị pǒǐ shiplǒgahtu akû nu shiplǒgahtuphǔ̌lị lọ̌bò, shiphǔ̌galị, tạǒlòlǔ̌ pụ̌pwạ, tạgunọ̀rûdû, tạnị̂dûnị̂ja ǒ pě mạdǔ̌htǒ̌ yụsapụ htǔ̌sawẹ̀ atạdutạnạ, tạmọklamạǐ, tạdǒkhliwẹkhwě̌ toǒ dě ǒhtuǒplǒ khlòlạ nǔ̌û tạpọ̀tạyû alạ mạpûhǐ mạdǔ̌htǒ̌ tạkě̌nị̂dûgunọ̀ shiphǔ̌galị pǒǐ (Federal Democracy) shiplǒgahtu tạdûtạpẹ̀ akû nu tạyẹ̀ tạtèhè tạmạ lọmọ toǒ ǒ alạ hǒo nò.

1. Kliklònạběcǎhî aklo ta nạběcǎhî aklo pụ̌cǎ bǎ hǎmǎkè.
2. Bǎ yị̂tị̂khabu phlǔkîdǐ̌ ně (2008) atạshěhtuyọ dòkwè akòsho.
3. Tạkě̌nị̂dûgunọ̀ shiphǔ̌galị pǒïga (Federal Democracy) bǎ dǔ̌htǒ̌lẹ̀htǒ̌.
4. Doga shiphǔ̌galị apwạpǒga bǎ ǒlụhtǒ̌.

AGLÒ GINǏ̤MA (2)

TA̤ĂMĔOGLE APWA̤BŬPLŎ TOŎ

Ama̤hĭ ăhtuma̤plŏ ma̤htûhtŏ̌kĕ̌lò̤ ta̤to̤ni̤to̤shĕ, ta̤yè̤lò̤ dĕ ta̤ăměogle akû htŏo nu pwa̤bŭplŏ toŏ ăhtuma̤plŏ akloapa̤ mĭ̌ ala̤ hĭnu toŏ.

1. Shiplŏgahtu pwa̤plûgûla̤ ta̤dŏ̌khû̌ ta pwa̤plû aplṳ̂ toŏ
2. Shigakhû̌ aprṳ̂ toŏ
3. Pwa̤tojo toŏ, mamŭ toŏ, phû̌săphû̌ ta kòŏpĭ̂tĭ̌ apwa̤bŭplŏ toŏ ta shiphû̌gali̤ apwa̤bŭplŏ toŏ, pwa̤ihtŏtèplĕ̌shŭ na̤bĕcăhî aklo CDM pi̤ti̤dola̤gakû apwa̤bŭplŏ toŏ, siphû̌gali̤ dû̌sŏ̌ma̤po̤ pi̤ti̤dala̤gakû apwa̤bŭplŏ toŏ
4. Shiphû̌gali̤ pwa̤tò̤gòĭga apwa̤bŭplŏ toŏ
5. Jokûkha gamo̤/ta̤kĕ̌nî̤dû aklo aplṳ̂ ta shiphû̌gali̤ pwa̤bŭplŏ/pwa̤khò ta̤dòkhû̌ aprṳ̂ toŏ

AGLÒ SUMA (3)

TẠTÈHÈ TẠMẠ LỌMỌ (TỌMĬ̃) GANĔ̃KLĔ̃NĔ̃KLO ABĂ HTÛHTŎ̃KĔ̃LỌ TOŎ

1. Mạpûhĭ kliklò gûjûmĕ sigwi shiga ŏgutụkè ta mạdŭ̃htŏ̃ tạkĕ̃nị̂dûgunọ̀ shiphŭ̃galị pŏĭga (Federal Democracy) aya kliklònạbĕcăhî aklo ta nạbĕcăhî aklo pụ̂că lòtẹpọkè nu pwạjègu CDM pịtịdolạgakû bă ŏ ta shiphŭ̃galị dŭ̃sŏ̃mạpọ pịtịdo pịtịga toŏ kèsĕ̃kosŏ sĕlĕpû nu bă tohtugòyọ̀mọ̀mụplŏ kòyò, ĭkhŭ̃ĭă ta kĕ̃shŭ̃mạjè asî.
2. Bă pŏhtŏ̃ pwạplû aplụ̂ tạdŏ̃khŭ̃ aprụ̂ dĕ abă tạwŭ̃lă pwạplû aplụ̂ akla nu toŏ dĕ bă ăhtumạplŏ nŭ̃û aklĕ̃aklokû tacă tacă.
3. Amạhĭ hĭ̃băhĭ̃shoshŭ nŭ̃û ta shigakhŭ̃ aya tạolọ̀ toŏ ta mạhtûhtŏ̃kĕ̃lọ̀ tạtèhè tạmạ lọmọ toŏ nu bă bŏsŭ̃khăkho ta khodŭ̃ shigakhŭ̃ aprụ̂ toŏ, shiphŭ̃galị tọ̀gòĭga apwạbŭplŏ toŏ ta pwạtojo toŏ, mamŭ toŏ, phŭ̃săphŭ̃ ta kòŏpĭ̃tĭ̃ apwạbŭplŏ toŏ ta shiphŭ̃galị pwạbŭplŏ toŏ mạhĭ tạkèsĕ̃kosŏ ŏnèhè nu.
4. Bă wẹlọ̀yẹ̀mĕ tạkĕ̃nị̂dûgunọ̀ shiphŭ̃galị pŏĭga (Federal Democracy) atạăměogle.
5. Kŭ̃ta tạăměogle htŏo bă pŏhtŏ̃ jokûkha shiphŭ̃galị atạnị̂dû pwạpŏga, bă pŏhtŏ̃ dòkwè aklo ta tạcŏtạtẹ̀ aklo gûlạ pwạbŭplŏ toŏ nu.
6. Mạpûhĭ nạbĕcăhî aklo ŏkŭgutụkè ta mạdŭ̃htŏ̃ tạkĕ̃nị̂dûgunọ̀ shiphŭ̃galị pŏĭga (Federal Democracy) nu bă kaăplŏhtu ta bă mạ shiphŭ̃galị atạbŏhtu taplă bă kòpụ̂pwạ aphowị̂htŭ shĕhtu sŏsŏ nŭ̃û ta kòsaprụ̂saphă pụ̂că pakŭ̃bò nu.
7. Mạpûhĭ kliklònạbĕcăhî aklo hămăkè, yị̂tị̂khabu nĕ 2008 atạshĕhtuyọ dòkwè kòsho ta mạhĭ mạdŭ̃htŏ̃ tạkĕ̃nị̂dûgunọ̀ shiphŭ̃galị pŏĭga (Federal Democracy) nu bă bĕ̃lọ̀ tạnĕ̃klĕ̃nĕ̃klohî dĕ mạhtûhtŏ̃kĕ̃lọ̀ yă.
8. Bă wẹlọ̀ tạbŭ̃khlĕ̃kha atạshĕhtuyọ dòkwè kòsho.
9. Bă pŏhtŏ̃ tạbŭ̃khlĕ̃kha pwạpŏga.
10. Bă kaăplŏhtu ta mạ gamọkudŭ̃ atạbŏhtu dĕ bă wẹlọ̀yẹ̀mĕ tạkĕ̃nị̂dûgunọ̀ shiphŭ̃galị pŏĭga (Federal Democracy) atạshĕhtuyọ dòkwè kòsho.
11. Bă bŭ̃lụ tạkĕ̃nị̂dûgunọ̀ shiphŭ̃galị pŏĭga (Federal Democracy) atạshĕhtuyọ dòkwè kòsho htĕ gamọkudŭ̃ wẹlọ̀yẹ̀mĕ takŭ hto dĕ olọ̀pụ̂mĕĭ shiphŭ̃galị atạjûsŏ̃pwè ta mạ tạwŭ̃htŏ̃pwè.

12. Bǎ pǒhtǒ̌ dòkwè aklo, tạpǒga aklo ta tạcîtạmǚ aklo dě tạshěhtuyọ dòkwè kòsho klokû ta lụ̂kǚmạkǚ ǎǐmạǐ yǎ pwǐ tạyẹ̀mě tạkẽ̌nị̂dûgunọ̀ shiphǚgalị pǒǐga (Federal Democracy) tạglè ǒ nu.

AGLỌ̀ LỊ̌MA (4)

TẠWẸLỌ̀ TẠKẼ̌NỊ̂DÛGUNỌ̀ SHIHŨ̌GALỊ PŎĬ SHIPLŎGAHTU TẠSHĚHTUYỌ DÒKWÈ KÒSHO

Bă lụ̂kũ̌ tạăměogle htŏo dě yẹ̀lọ̀ tạyụ̂nụ aklẽ̌aklo toŏ tạtụ̂hè tạkẽ̌nị̂dûgunọ̀ shiphũ̌galị pŏĭ shiplŏgahtu atạdũ̌htõ̌lẹ̀htõ̌ ta bă wẹlọ̀ tạshěhtuyọ dòkwè kòsho (gûmụ̂) alọbă toŏ nu.

Amẹglò tama (1) Shiplŏgahtu atạyẹ̀hè ta tạpụ̂glo apwị̂

Amẹglò ginị̌ma (2) Tạpŏhtõ̌ tạkẽ̌nị̂dûgunọ̀ shiphũ̌galị pŏĭ shiplŏgahtu tạyụ̂nụ aklẽ̌aklo toŏ

Amẹglò suma (3) Tayụ̂klẽ̌nẽ̌klo akòsho toŏ

AMẸGLÒ TAMA (1)

SHIPLŎGAHTU ATẠYẸ̀HÈ TA TẠPỤ̂GLO APWỊ̂

Shiplŏgahtu atạyẹ̀hè (Union Vision)

Bă pŏhtõ̌ tọlạmọkwĭ tạkẽ̌nị̂dûgunọ̀ shiphũ̌galị pŏĭ shiplŏgahtu dě tạŏlòlũ̌, tạnị̂dûnị̂ja, tạkẽ̌nị̂dû atạămăkhaĭ akû.

Shiplŏgahtu tạpụ̂glo apwị̂ (Union Values)

Amạhĭ pŏhtõ̌ wŏdă tạkẽ̌nị̂dûgunọ̀ shiphũ̌galị pŏĭ shiplŏgahtu nu bă yụnălạĭ tạpụ̂glo apwị̂ dě alạ nu toŏ.

1. Kòyòkhũ̌ ashuakhwè kòsho (Fundamental Human Rights)
2. Shiphũ̌galị pŏĭ ashuakhwè (Democratic Rights)
3. Kòŏpĩ̌tĩ̌ toŏ ashuakhwè (Minority Rights)
4. Tạkẽ̌nị̂dû ta tạbẽ̌htõ̌ tạ ta nạ ashuakhwè (Equality and Self-Determination)
5. Tạăhtumạplŏ tocŏ (Collective Leadership)

6. Tạphi̋dűphi̋htû tạ alọ̀ nűû tọ̀ pűcă akla ta tạdushi̋nạpwạ ci̋htě̋ kě̋khî nűû (Pluralism, Mutual Respect and Mutual Recognition)
7. Tạtotǐtomě̋ ta tạjû tạ alọ̀ nűû tọ̀ atạnî̭dû (Unity in Diversity)
8. Tạkě̋gunọ̀ mamǔ makhû ajokû (Gender Equality)
9. Tạkě̋dűkě̋pǐtǐ̋ mi̤să bă ŏ tọ̀ (khlilè, tạyu̱tạnă aklo, tạhǐ̋bă, lî̭hta, lạbŏ̋lạklo, khû/mǔ, pwạ̈ŏhtuŏtọ̀, sŏ̋phlŏshushi) (Non-Discrimination)

AMẸGLÒ GINĬ̭MA (2)
TẠPŎHTŎ̋ TẠKĚ̋NÎ̭DÛGUNỌ̀ SHIPHŮ̋GALI̭ PŎǏ SHIPLŎGAHTU
TẠYṶ̊NU̱ AKLĚ̋AKLO TOŎ

1. Shiphűgali̭ ŏ dě shiplŏgahtu gamọkû toŏ ta gamọkû toŏ nu mǐ̋ ahtûbò ta hîměgle anạběcă sanạ nacě̋.
2. Tạpŏhtŏ̋ tạkě̋nî̭dûgunọ̀ shiphűgali̭ pŏǐ shiplŏgahtu atạkě̋nî̭dûnî̭ja ta tạbě̋htŏ̋ behtŏ̋belọ̀ tạ ta nạ kűta shiplŏgahtu gamọ toŏ nu. Shigakhű akû nu shiplŏgahtu gamọ bòlî̭ (tạkě̋nî̭dû aklo toŏ) mǐ̋ agatạgunọ̀ nűû.
3. Shiplŏgahtu gamọ toŏ wẹlọ̀pṷ̂gloǐ tű a gamọshěhtuyọ dòkwè kòsho.
4. Tạ̈ăǐmạǐ tạǐpạhî̭ (Devision of Power), tạǐpạ gacǐ̋ (Revenue Sharing) ta tạkě̋nî̭dû wûhtakû aklo (Fiscal Federalism). Bă ǐpạmèpạ tạ htŏo akha nu ăǐmạǐ tạ dě shiphűgali̭ ta pwạpŏga atạ̈ăhtumạplŏ shǐshǔ nűû atạ̈ătạmạ aklokû (Subsidiarity Principle) nu.
5. Tạkě̋nî̭dû shiplŏgahtu atạtọ̀gò ta tạhǔǐ akli toŏ nu mǐ̋ abă ŏ dě tạkě̋nî̭dûgunọ̀ shiphűgali̭ pŏǐgạ wűlăhtŏ̋ shiphűgali̭ pwạpŏga atạpŏtòwò ta atạpŏkòhò alạ. Bă ăǐmạǐ tạtọ̀gò kòyòhăkhűphű aklě̋aklo.

AMḚGLÒ SUMA (3)
TẠPŎHTỖ TẠKẼ̆NỊ̂DÛGUNỌ̀ SHIGAPHỦ̌ PŎĬ SHIPLŎGAHTU
TẠYỤ̂KLẼ̆NẼ̆KLO AKÒSHO TOŎ

Shiplŏgahtu aklẽ̆aklo

1. Bă pŏhtỗ̌ tạkẽ̆nị̂dûgunọ̀ shigaphủ̌ pŏĭ shiplŏgahtu dĕ tạăĭmạĭ shigaphủ̌ pŏĭnị̂dûgunọ̀gạ khủ̌ya akû, tạkẽ̆nị̂dû akû ta tạbẽ̆htỗ̌ betị̂̌pĩ̌ tạ ta nạ akû, tạkẽ̆nị̂dûnị̂ja aklokû nu.
2. Bă pŏhtỗ̌ tạkẽ̆nị̂dûgunọ̀ shiphủ̌galị pŏĭ shiplŏgahtu ta shiplŏgahtu gamọ toŏ htĕ aŏ betị̂̌pĩ̌ ta tạkẽ̆nị̂dûgunọ̀ shiphủ̌galị pŏĭgạ, tạkẽ̆nị̂dû tạ ta tạbẽ̆htỗ̌ tạ ta nạ akû nu.
3. Shiplŏgahtu gamọ gủ̌ga akû nu tạshĕhtu dòkwèhî nọ̀phẽ̌, tạpŏshipŏgahî nọ̀phẽ̌ ta tạcî tạmủ̌hî nọ̀phẽ̌ ŏ.

Shiplŏgahtu hîmĕgle

4. Shiplŏgahtu gamọ toŏ ta gamọ shiphủ̌galị toŏ mĩ̌ hîmĕgle anạbĕcă nạcẽ̌ bò.
5. Bă ăĭmạĭ cŏnọ̀ ta pụ̂gloĭ khlòlạ cĩ̌khẽ̆cĩ̌kho tạkẽ̆nị̂dûgunọ̀ shiphủ̌galị pŏĭ shiplŏgahtu ahîmĕgle mọglo (3) că htĕ tạshĕhtu dòkwèhî, tạpŏshipŏgahî ta tạcî tạmủ̌hî.
6. Shiplŏgahtu ta shiplŏgahtu gamọ ĭpạ ăĭmạĭjò shiplŏgahtu nị̂dûgunọ̀ hîmĕgle. Amạhĭ ĭpạ ăĭmạĭ cŏtẹ̀ hî dĕ shiplŏgahtu ta shiplŏgahtu gamọ aplăkû nu bă yẹ̀mĕpụ̂gloĭ shiplŏgahtu ahî, gamọ ahî ta tạsŏlụ̂ ahî toŏ nu. Shiplŏgahtu gamọ nị̂dûgunọ̀ toŏ a tạlạnị̂bă asăapho aya alọbă ĩ̌dủ̌phủ̌ akha mĩ̌ bă ĭlọ̀ yă dĕ shiplŏgahtu akhòdekû. Hî kòshă htĕ aŏpa dĕ shiplŏgahtu ahî, gamọ ahî ta tạsŏlụ̂ ahî akû tọ̀ toŏ nu mĩ̌ aŏmĕpe dĕ shiplŏgahtu gamọ toŏ akhỗ̌dekû.

Shiplŏgahtu atạshĕhtu dòkwè

7. Tạkẽ̆nîdûgunọ̀ pwạplûkhủ̌ mĩ̌ bă pŏhtỗ̌ yă ta hîsŏsŏ nủ̌û atạkẽ̆nị̂dûgunọ̀ plûdủ̌khủ̌ ta plûdủ̌lạ. Plûdủ̌khủ̌ nu mĩ̌ bă pŏhtỗ̌ yă ta pwạnị̂bă tạwủ̌lă aplụ̂ htĕ shiplŏgahtu gamọ toŏ dŏnụ totĭ wọwọ̌ ta wủ̌lăplûhè nủ̌û toŏ nu. Plûdủ̌lạ nu mĩ̌ bă pŏhtỗ̌ yă ta pwạnị̂bă tạwủ̌lă aplụ̂ htĕ pwạshủ̌dò shiphủ̌galị toŏ wủ̌lă yă

tạwǚhtǒpwè akû dě wị̂kû kòshǐ̌ tokho, kòyòpwạkli kòshǐ̌ tokho nu. Pwạplûkhǚ hǐnu giṇǐprụ̂ bǎ wẹlọ̀pụ̂gloǐ shiplǒgahtu dòkwè toǒ.

Shiplǒgahtu atạpǒklě̌pǒklo

8. Shiplǒgahtu tạkě̌ṇị̂dûgunọ̀ atạpǒklě̌pǒklo mǐ̌ pwạkhòdǚkhǚ pǒǐ aklo (Parliamentary System). Pwạkhòdǚkhǚ atạpǒǐ aklokû nu lạklo bě̌ shiplǒgahtu ahǐkǒdǚ kûshǚhtû tọ̀hǐ̌kǎlě̌ shigakhǚdǚnạ.

Shiplǒgahtu atạcî tạmǚ ta tạshěhtuyọ dòkwè kòsho tạcîyụ̂

9. Amạhǐ ǎǐmạǐ shiplǒgahtu atạkě̌ṇị̂dûgunọ̀ tạcî tạmǚ ahî nu bǎ pǒhtǒ̌ tạkě̌ṇị̂dûgunọ̀ shiplǒgahtu pwạcîkhòdǚkhǚ ta tạkě̌ṇị̂dûgunọ̀ shiplǒgahtu tạcîyụ̂ toǒ tacǎ hto tacǎ. Bǎ tạkě̌ṇị̂dûgunọ̀ shiplǒgahtu shigakhǚdǚnạ hǐ̌htǒ̌ tạkě̌ṇị̂dûgunọ̀ shiplǒgahtu pwạcîkhòdǚkhǚ akha nu tạkě̌ṇị̂dûgunọ̀ pwạplûkhǚ mǐ̌ a bǎ rě̌lǎyẹ̀mě tạkě̌ṇị̂dûgunọ̀ shiplǒgahtu pwạcîkhòdǚkhǚ.
10. Bǎ pǒhtǒ̌ khlòlạ tạshěhtuyọ dòkwè kòsho tạcîyụ̂ bǎ tạmǚtạsha abǎsha ta tạshěhtuyọ kòsho ǒhtǒ̌ tạkě̌ṇị̂dûgunọ̀ shiplǒgahtu ta gamọ mẹjokû kha, gamọ taga ta taga amẹjokû kha nu.
11. Shiphǚgaḷị pǒǐṇị̂dûgunọ̀ shiplǒgahtu atạshěhtuyọ dòkwè kòsho mǐ̌ shiplǒgahtu adòkwè dǚlǒgutụ̂.

Gamọ atạshěhtuyọ dòkwè kòsho

12. Shiplǒgahtu gamọ toǒ mǐ̌ a bǎ wẹlọ̀pụ̂gloǐ gamọ atạshěhtuyọ dòkwè toǒ.
13. Bǎ hǐ̌lîtîklǐ̌ gamọkû gakûǐ̌dǚkhǚ ahî dě gamọ atạshěhtuyọ kòshokû hto dě bǎ yẹ̀mẹ̌pụ̂gloǐ cǒtẹ̀ tạkûcǐ̌ acèrě̌ toǒ.
14. Bǎ wẹǐ hǚǐ mạdǚhtǒ̌ gamọ shiphǚgaḷị a shigakhǚ, kòyòkhǚ, tạshaǎmạgukhǚ, lạbǒ̌lạklo mọlạklo phagûlạ ashuakhwè toǒ.
15. Gamọ bǎ yẹ̀mě gamọ yụ̂khǚ atạhǐ̌bǎ dě tạtotabǎ akû.

Pwa̤khòkhlòla̤ ta̤dŏ̌khŭ̌ aprṳ̂ toŏ (Commissions)

16. Ta̤kĕ̌nî̤dûgunọ̤ shiplŏgahtu akû nu bă pŏhtŏ̌ pwa̤khòkhlòla̤ ta̤dŏ̌khŭ̌ aprṳ̂ dě ala̤ nu toŏ. Khahtě alọ̤băpe hĭ̌kălĕ̌ pŏhtŏ̌pọ̤ pwa̤khòta̤dŏ̌khŭ̌ aprṳ̂ hŭwa̤ toŏ.

(a) Pwa̤khòta̤dŏ̌khŭ̌ ta̤yî̤tî̤khabu ta̤ăhŭăplă aprṳ̂ (Anti-Corruption Commission)

(b) Pwa̤khòta̤dŏ̌khŭ̌ ta̤wŭ̌htŏ̌pwè aprṳ̂ (Election Commission)

(c) Pwa̤khòta̤dŏ̌khŭ̌ ta̤kĕ̌dŭ̌kĕ̌pĭ̌tĭ̌ mi̤să ta kòyò ashuakhwè aprṳ̂ (Anti-Discrimination and Human Rights Commission)

(d) Pwa̤khòta̤dŏ̌khŭ̌ ta̤la̤sĭ̌ya ta̤wi̤ta̤kĕ̌htûhtŏ̌ aprṳ̂ (Right to Information Commission)

(e) Pwa̤khòta̤dŏ̌khŭ̌ ta̤ănûma̤cě ma̤mŭmakhû jokû ta hĭdŏkû ata̤ănûma̤cě aprṳ̂ (Commission on Gender-based Violence and Domestic Violence)

(f) Pwa̤khòta̤dŏ̌khŭ̌ ta̤bŭ̌khlĕ̌kha ta̤nî̤dûnî̤ja aya ta̤cŏta̤tḛ ta ta̤bŭhtuplŏ̌ge aprṳ̂ (Transitional Justice, Truth and Reconciliation Commission)

(g) Pwa̤khòta̤dŏ̌khŭ̌ ta̤ma̤kwaĭ kòŏpĭ̌tĭ̌ ashuakhwè aprṳ̂ (Minority Rights Commission)

(h) Pwa̤khòta̤dŏ̌khŭ̌ ta̤ĭlọ̤ge pwa̤plŏ̌doplŏ̌ga toŏ agûla̤ aprṳ̂ (Commission for the Resettlement of the Displace People)

(i) Pwa̤khòta̤dŏ̌khŭ̌ mamŭ ashuakhwè aprṳ̂ (Women Rights Commission)

(j) Pwa̤khòta̤dŏ̌khŭ̌ phijaŭ̌ ashuakhwè aprṳ̂ (Child Rights Commission)

(k) Pwa̤khòta̤dŏ̌khŭ̌ kuli ta pwa̤ma̤lḛ ashuakhwè aprṳ̂ (Labor and Farmer Rights Commission)

(l) Pwa̤khòta̤dŏ̌khŭ̌ pwa̤ma̤ pwăkho ta ta̤ta̤gaĭ hăkhŭ̌dekla ashuakhwè aprṳ̂ (Farmer and Land Rights Commission)

(m) Pwa̤khòta̤dŏ̌khŭ̌ pwa̤ŏhtuŏtọ̤ toŏ ashuakhwè aprṳ̂ (Rights of the Differently Abled Commission)

(n) Pwa̤khòta̤dŏ̌khŭ̌ phŭ̌săphŭ̌ ashuakhwè aprṳ̂ (Youth Affairs Commission)

(o) Pwa̤khòta̤dŏ̌khŭ̌ ta̤kĕ̌nî̤dû ma̤mŭmakhû ashuakhwè aprṳ̂ (Gender Equality Commission)

Shigakhǚ ta tạyṳtạnǎ aklo

17. Tạkẽ̌nị̂dûgunọ̀ shiplǒgahtu akû nu shigakhǚ ta tạyṳtanǎ aklo ǒ dǒshǐ̂ nǚû tọ̀, shigakhǚ ǎǐmạǐ tạyṳtạnǎ aklẽ̌aklo tọ̀.

Wûhtakû tạkẽ̌nị̂dûgunọ̀ aklo

18. Bǎ kûhtu tạkûcǐ̂ acèrẽ̌ shiplǒgahtu pwạpǒga ta gamọ ajokû kha mạhǐ acǒatè ta sǔdǐkǐ̂ tọ̀ nu bǎ yẹ̀lọ̀glò pṳ̂gloǐ cǒtẹ̀ dòkwè. Bǎ bẽ̌yò shiplǒgahtu ashigacǐ̂ aklo ta gamọ agacǐ̂ aklo.
19. Bǎ wẹlọ̀pṳ̂gloǐ tạkẽ̌nị̂dûgunọ̀ shiplǒgahtu ta gamọ ajokû wûhtakû tạpǒklẽ̌pǒklò aklo ta tạǐpạ wûhta (Fiscal Management and Sharing) dòkwè toǒ. Bǎ wẹlọ̀pṳ̂gloǐ wûhtakû atạlạnị̂bǎgunọ̀ aklẽ̌aklo abǎsha ta shiplǒgahtu gamọ toǒ atạdǚhtǒ̂lẹ̀htǒ̂ aya pṳ̂cǎ nu.

Dokla ta lọpọlòsẽ̌ ǒlọ̀lị

20. Gamọ toǒ wẹlọ̀pṳ̂gloǐ khlòlạjò tạpǒklẽ̌pǒklò dokla ta lọpọlòsẽ̌ adòkwè toǒ.
21. Dokla ta lọpọlòsẽ̌ akhîlạkòshǐ̂ dě gamọ akû pṳ̂tacǎ anạběcǎ nạcẽ̌ mǐ̂ gamọphǚ aǒ gamọkû toǒ nu. Gamọ pǒklẽ̌pǒklò khlòlạjò tạkẽ̌sǚkẽ̌lǎ, tạkhǔhtǒ̂ mạǐǎǐ, tạshaǎmạgu, tạhtěǐhǔǐ gamọkû lọpọlòsẽ̌ akhîlạkòshǐ̂ toǒ nu.
22. Gamọ pǒklẽ̌pǒklòjò ta nị̂bǎjò aphoasǎ dě tạkẽ̌nị̂dûgunọ̀ shiplǒgahtu akû wûhta nị̂kǚ ta lọpọlòsẽ̌ aklokû toǒ nu.
23. Bǎ khǔhtǒ̂ ǎǐmạǐ lọpọlòsẽ̌ akhîlạkòshǐ̂ akha nu alọbǎ kwị dophǚshǒphǚ atạjûsǒ̂ kǎhǒ tọ̀ bǎ mạdǚhtǒ̂lẹ̀htǒ̂ gakû hǐ nu taga aphoasǎ bǎ ǒ sělě. Bǎ kû nọ̀phẽ̌ tǚ tạkû dě wẹlọ̀pṳ̂gloǐ tạdòkû aklẽ̌aklo tacǎ bǎ khǔǎmạǎ lọpọlòsẽ̌ toǒ dě tạlûtạkè ta tạpǐ̂tạlû toǒ lọ̀ kòyò ta dolạgakû akhǚ akha doklahǎkhǚ phǚmọ̀kè dě mạhǐ phěge sǒpû tạlọtạkè apwị̂ nu.

Ashuakhwè khîlạkòshǐ̆ toǒ

24. Kòyò aǒ dě shiplǒgahtu akû pṵ̆pwạ mǐ̆ abă nị̂bă behtǒ̆belọ̀ ashuakhwè khîlạkòshǐ̆.
25. Shiplǒgahtu shiphṵ̆galị pṵ̆tacă mǐ̆ anị̂băjò tapwạlòtọ̀ tapwạca ashuakhwè ta shiphṵ̆galị toǒ mǐ̆ anị̂băjò tạbŭplǒ ashuakhwè ta saprṵ̂ ashuakhwè.
26. Shiplǒgahtu phṵ̆lị pṵ̆pwạ htě ahǐ̆ anạ ta shiplǒgahtu shigaphṵ̆ toǒ nị̂bă betǐ̆pǐ̆jò shigaphṵ̆ ashuakhwè khîlạkòshǐ̆ toǒ (Citizen Rights), tapwạlòtọ̀ ashuakhwè toǒ (Individual Rights) ta lạbǒ̆lạklo ashuakhwè toǒ (Cultural Self-Determination).
27. Shigaphṵ̆ pṵ̆pwạ mǐ̆ anị̂bă betǐ̆pǐ̆jò tạlọbăkhṵ̆ akòshǐ̆kòtụ tapwạlòtọ̀ ashuakhwè toǒ mẹ̀ ta khlilè, tạyụtạnă aklo, mŭ/khû, pwạǒhtuǒtọ̀, sǒ̆phlǒsŭshi khṵ̆ya tọ̀.

Tạmạgumạkhě̆, kòyòkhṵ̆ ta lạbǒ̆lạklo ashuakhwè toǒ

Tạmạgumạkhě̆ ashuakhwè toǒ

28. Tạkě̆nị̂dûgunọ̀ shiplǒgahtuphṵ̆ pṵ̆pwạ mǐ̆ atạgaǐ̆jò tạkǐ̆tạkṵ̆ ṵ̆catạbǐ, ǐlọ̀bě̆năjò, dephǒ̆shaămạgujò, nị̂băjò ṵ̆ca dě tạcîwîcèkhwě̆lă aklě̆aklòbăkû toǒ nu.
29. Phǐ̆gejò tạkě̆nị̂dûgunọ̀ shiplǒgahtuphṵ̆ a tạtạgaǐ ṵ̆ca ashuakhwè bă atẹ̀atọ ta kòpṵ̆pwạ aya dòkwè aklokû tọ̀ nu. Bă kě̆nị̂dûnị̂ja akhòbă tạphǐ̆ge tapwạ ta kòpṵ̆pwạ ajokû ta plěyṵ̂ tobă hto dě phǐ̆gejò nṵ̆.
30. Tạkě̆nị̂dûgunọ̀ shiplǒgahtuphṵ̆ kě̆dṵ̆kě̆pǐ̆tǐ̆ doga, tạyụtạnă aklo, atọ̀ată, mŭ/khû, hǐ̆mŭhǐ̆khûnạ, ǒhtuǒtọ̀, phěyǐ̆lụyọ, khli, aněala tọ̀ dě a wṵ̆lăjò tạmạ ta a mạjò tạmạ ashuakhwè ǒ nṵ̆.
31. Tạkě̆nị̂dûgunọ̀ shiplǒgahtuphṵ̆ shaămạgu khlòlạjò asanạ lạălạmạ ta a pǒhtǒ̆ khlòlạjò tạgutạkhě̆ aprṵ̂ toǒ.
32. Bă ăĭmạǐ ashuakhwè dě akhṵ̆htǒ̆ (31) amẹglòkû akha nu abă phṵ̆mọ̀nụ shiplǒgahtu atạgutạkhě̆ aklě̆aklo toǒ, tạglètạmạdṵ̆htǒ̆ toǒ, tạtọ̀gòshiga, gatẹ̀yẹ̀phṵ̆ atạătạmạ tọ̀.
33. Tạkě̆nị̂dûgunọ̀ shiplǒgahtuphṵ̆ bǒhtû khlòlạjò tạ ta ăĭmạǐ̆jò a tạsǐ̆yaaklo pwạmạ ǒ ashuakhwè.
34. Phiphu mọpha ṵ̆catạbǐlọ̀lị toǒ, lạbǒ̆lạklo ṵ̆catạbǐ toǒ ta htǒcalạklo akû ǒǐnọ̀phě̆ tạsǐ̆a aklokû ṵ̆catạbǐ toǒ nu mǐ̆ abăsha ta kòyò toǒ taprṵ̂ wẹǐhtěǐ tụtụjò, mạǐ̆jò, glèkhṵ̆glèkòjò ta ǐlọ̀bě̆năjò.

35. Ta̤kĕ̤nḭdûgunọ shiplŏgahtuphṳ̌ pṳ̌pwa̤ ŏ agamọkû dĕ a cṳ̌ŏdoŏgajò dĕ gahŭwa̤ taglòglò, shaămạgujò hĭ̤ mŏ̤ nu mĭ̤ a bă lṳ̂kṳ̌ gamọ a dòkwè aklĕ̤aklo toŏ.
36. Abăsha ta bĕ̤phṳ̌dṳ̌htŏ̤ wûhta dĕ shibăgakhlo nu yẹ̀lọto shiplŏgahtu tạmạ ashumạkhwè, gamọ tạmạ ashumạkhwè, asŏsŏjò tạmạ ashuakhwè toŏ. Tạmạshumạkhwè ŏtọ̀pe toŏ nu mĭ̤ a ŏmĕpe gamọ toŏ akû.

Kòyòkhṳ̌ ashuakhwè toŏ

37. Ta̤kĕ̤nḭdûgunọ̀phṳ̌ pṳ̌pwa̤ nu-
    (a) Sṳ̌lḭsṳ̌hta khlòlạjò.
    (b) Wṳ̌lă khlòlạjò tạsĭ̤tạjò, lạălạmạ, tạsĭ̤tạjòdṳ̌ atosṳ̌băsŏ̤ sanạ atạsŏ̤yṳ toŏ nu.
    (c) Tạsṳ̌lḭ akòshĭ̤ nu mĭ̤ băsṳ̌kojò yă.
38. Băĭkhṳ̌ĭă mạhtûhtŏ̤kĕ̤lọ̀ shiphṳ̌galḭ toŏ a lẹdŏyọsă tạmạlṳ̌lḭpṳ̌că aklo dĕ gamọ toŏ a tạbĕ̤htŏ̤ tạ ta nạ aklokû nu. Băăĭmạĭ mạhtûhtŏ̤kĕ̤lọ̀ ta̤kĕ̤nḭdûgunọ shigaphṳ̌ pŏĭ atạsĭ̤ya aklo.
39. Bă ămăkhaĭ tạbòhtŏ̤ tạsĭ̤tạjòdṳ̌gutṳ̌khṳ̌, tạsĭ̤tạjòbelẹ̀khṳ̌, tạsĭ̤tạjòpwạkhṳ̌, tạŏ alạălạmạkû atọ̀dṳ̌ tạsṳ̌lḭhĭ toŏ ta tapwạlòtọ̀ tạsṳ̌lḭhĭ toŏ dĕ tạyẹ̀glo dòkwè akû nu.
40. Ta̤kĕ̤nḭdûgunọ shiplŏgahtuphṳ̌ pṳ̌pwa̤ nḭbăko tạŏbăŏmọ atạwẹĭkhwĕ̤ĭ ta tạmạbăge. Băăĭmạĭ mạhtûhtŏ̤kĕ̤lọ̀ ta̤kĕ̤nḭdûgunọ shiphṳ̌galḭ pŏĭ atạŏbăŏmọ aklo.
41. Kòyò ŏ shiplŏgahtu kû toŏ nḭbă gatạgunọ dŏ̤ŭ kòyòkhṳ̌ ashuakhwè toŏ nu.

Lẹkhṳ̌yọkhṳ̌ ashuakhwè toŏ

42. Bă mạkwaĭ tạpṳ̂ĭ khlòlạ, tạphĭ̤nṳ khlòlạ, tạpwẹĭ khlòlạ tạwḭtạkĕ̤ alẹkhṳ̌yọkhṳ̌ toŏ nu.

Lạbŏ̌lạklo ashuakhwè toŏ

43. Bă mạdŭ̌htŏ̌ wẹĭhtĕĭ shiphŭ̌galị toŏ aprṳ̂ ta aprṳ̂ alẹayọ, atạdŏkhliwẹklĕ̌ aŭ̌catạbĭ, alạbŏ̌lạklo htŏcalạklo toŏ ta atạkĕ̌năĭ tạdò toŏ ashuakhwè.
44. Kòyò ŏdoŏga tạkĕ̌nî̤dûgunọ̀ shiplŏgahtukû pṳ̆̌pwạ mạdŭ̌htŏ̌htûhtŏ̌jò asî khli lẹdŏyọsă ta lî̤hta dĕ tạhĭ̌bă khlòlạ, tạsŭ̌khlòlạ lî̤ akû nu.

Tạglèdŭ̌shĭkhŭ̌ ashuakhwè toŏ

45. Shiphŭ̌galị toŏ htĕĭwẹĭ mạdŭ̌htŏ̌jò asî lạbŏ̌lạklo htŏcalạklo toŏ, lẹdŏyọsă toŏ dĕ shigagŭ̌ga kòyòkhŭ̌ tạpṳ̂glo ashuakhwè toŏ akû nu. Ashuakha mạ hĭ̌ tètĕ̌ băbă bă mạdĭdò phĭ̌gekè shiphŭ̌galị toŏ atạŏlọ̀ ashuakhwè nî̤bănă gatẹ̀yẹ̀phŭ̌ atạdòmĕ̌ ta lạbŏ̌lạklo ashuakhwè toŏ tọ̀.
46. Shigaphŭ̌ toŏ nî̤bă gatạgunọ̀jò tạshaămạgu, lạbŏ̌lạklo ashuakhwè toŏ ta tạmạdŭ̌htŏ̌lẹ̀htŏ̌ atạmạklo toŏ (Progressive actions/Affirmative Actions).
47. Bă mạdĭdò shotono tạkĕ̌dŭ̌kĕ̌pî̌tĭ̌ mịsă tạhĭ̌ lîtîklĭ̌ akû băbă, tạdŏyọ gasŭ băbă abăkhwĕ̌ ta khlilè, tạyụtạnă, mŭ/khû, pwạŏhtuŏtọ̀ (nạdŭ̌lọ, sŏ̌phlŏsŭshikla), hĭ̌mŭhĭ̌khûnạ, phĕyĭ̌lụyọ akû pṳ̆̌că bă ŏ dĭkĭ̌ tọ̀ kăhŏ tọ̀ tạmạdŭ̌htŏ̌, tạmạkwaĭ ta tạlṳ̂kŭ̌mạkŭ̌ ashuakhwè toŏ bă ŏ.
48. Amạhĭ mạhtûhtŏ̌kĕ̌lọ̀ tạkĕ̌nî̤dûgunọ̀ dĕ tạkĕ̌nî̤dûgunọ̀ shiphŭ̌galị pŏĭ shiplŏgahtu akû tạyẹ̀lọ̀glo tạjûyọ akha nu mamŭ bă ŏ yạkû (30%).
49. Phijaŭ̌ toŏ ashuakhwè
    (a) Phijaŭ̌ pṳ̆̌pwạ nî̤băjò nĕbelạbehŏtọ̀ atạwẹĭkhwĕ̌ĭ ashuakhwè. Phijaŭ̌ pṳ̆̌pwạ nî̤băjò gatèyẹ̀phŭ̌ atạkĕ̌jèmạjè.
    (b) Mọpha tọ̀hĭ̌kălĕ̌ pwạkĕ̌ĭ atạsŏ̌yụ ŏ tọ̀ mĭ̌ bă bĕ̌khwĕ̌ phijaŭ̌ toŏ ta tagumụphŭ̌ tọ̀. Tạwẹĭkhwĕ̌ĭ ta tạsŭ̌tòwòĭ phijaŭ̌ toŏ mĭ̌ mọphasî tạmạ nălị ashuakhwè. Bă lṳ̂kŭ̌ ăĭmạĭ phŭ̌mŭphijaŭ̌ ashuakhwè gatọjo atạlọ̀glò tạolọ̀jûsŏ̌ ta tạkĕ̌nî̤dûgunọ̀ shiplŏgahtu pwạplûkhŭ̌ bĕ̌htŏ̌ tạ ta nạ phijaŭ̌ toŏ ashuakhwè tạolọ̀gle dòkwè toŏ nu. Mọpha tọ̀hĭ̌kălĕ̌ pwạkĕ̌ĭ mạbehtŏ̌belọ̀ tạmạ tọ̀ akha, bĕ̌ ŏhtuŏtọ̀ phijaŭ̌ toŏ aklĕ̌aklo lụ tacăcă akha, bĕ̌ŏkhwĕ̌kè phŭ̌lị ta tagumụphŭ̌ akha nu bă pṳ̂ atạsŭ dòkwè akû.
    (c) Bă mạkwaĭ phijaŭ̌ toŏ dĕ tạshaămạgu ta kòyòkhŭ̌ya tạăgoălè atạăbĭmạnû akla nu. Bă mạkwaĭ asî dĕ tạnokò tạmạ glèbă phŭ̌mọ̀ asî

tạŏcŏŏtẹ̀, tạŏbăŏmọ, tạlạsilạkla, nạbûbŏ̌dǚplọlọhtŏ̌, tạsǚlị̂ ashuakhwè tacăcă akû nu.

(d) Tạkĕ̌nị̂dûgunọ̀ shiplŏgahtu pwạplûkhǚ bă pụ̂glomĕ phijaǚ toŏ ashuakhwè dòkwè toŏ.

50. Kuli ashuakhwè

Bă gamọ pwạplûkhǚ toŏ ta tạkĕ̌nị̂dûgunọ̀ shiplŏgahtu pwạplûkhǚ pụ̂glomĕ kulitoŏ ashuakhwè tạyẹ̀gle dòkwè toŏ akha nu bă lǚkǚ tạwịtạkĕ̌ dĕ alạ nu ta gǚga atạpụ̂glo tạyẹ̀mĕ toŏ, tạjûsŏ̌nu toŏ.

(a) Amạhĭ pwạmạ tạmạ pụ̌pwạ ŏkhǚŏnọ̀ htûpwạ dĕ nạdǚkhǚdǚ aklokû nu-

(1) Nị̂băjò towŏtodă tạmạkla ashuakhwè toŏ

(2) Nị̂băjò tạăcŏocŏ ta tạwẹĭkhwĕ̌ĭ

(3) Mạjò tạmạ dĕ tạpụ̂glo tạmạkhîkha atạnị̂dû akû

(4) Nị̂băjò tạmạŏkŭ anị ta tạĭshuĭkhwè anị

(5) Pŏhtŏ̌bòhtŏ̌ khlòlạjò kulipwạtojo polo toŏ (ILO Convention 87) ta tạshǚdèlọ̀glò kwihtŏ̌plŏ tạ (ILO Convetion 98) ŏ.

(b) Bă wẹlọ̀pụ̂glo dòkwè toŏ abăsha ta gakû, gakhlo akuli shǚkhlĕ̌ agûlạ toŏ ta shibăgakhlophǚ akuli hènụ mạ tạmạ shigakû toŏ aya.

51. Pwạmạ pwăkho ashuakhwè

(a) Pwạmạ pwăkho pụ̌pwạ nu –

(1) A shŏ khlòlạjò, a shaă khlòlạjò, a bĕ̌htubĕ̌plŏjò atạsătạpho toŏ

(2) A ĭjò cĭ̌ pụ̌că ta wûcèlă

(3) A pŏhtŏ̌ khlòlạjò pwạmạ pwăkho pwạtojo apolo

(b) Gamọ pwạplûkhǚ toŏ ta tạkĕ̌nị̂dûgunọ̀ shiplŏgahtu pwạplûkhǚ toŏ bă yẹ̀lọ̀glo pwạmạ pwăkho toŏ ashuakhwè dòkwè toŏ.

Tạmạhtûhtŏ̌ tạkĕ̌nị̂dûgunọ̀tạ ashuakhwè

52. Tạkĕ̌nị̂dûgunọ̀ shiplŏgahtu pwạplûkhǚ yẹ̀lọ̀glo dòkwè dĕ glèdǚshĭ tạmạ aklo toŏ akhǚakhî asî kĕ̌ĭmạkwaĭ, glètạmạ shiphǚgalị toŏ ta aprụ̂ aprụ̂ toŏ nu mĭ̌ adĭdò tọ̌ pwạ khòbă tạdǚhtŏ̌lẹ̀htŏ̌ lòtẹshĕ gǚshigǚcă ta lọ̀jû ashuakhwè toŏ băbă, gatẹ̀yẹ̀phǚ pwạbŭplŏ toŏ atạhtŏkhǚhtŏă yǚlọ̀ băbă, shigaphǚ khòbă

lạbŏ̌lạklo atạdŏ̌tûklǚ lòtẹplǐ̌ băbă abăsha ta shiphǚgalị nị̂băgunọ̀ nǚû ashuakhwè nu tọ̀.

53. Bă kĕ̌lă gamọkû kòŏ̌pǐ̌tǐ̌ toŏ (Minority within Minority) aklĕ̌aklo mạhĭ asî pakǚplŏ shigakhǚ atạyẹ̀mĕ lọ̀glò tạ akha ta pakǚ shigakhǚ aklĕ̌dǚpụ̂klokû tacă hto tacă nu. Hŏopa tọ̀ bă yẹ̀lọ̀mĕ tạmạ aklĕ̌aklo abăsha ta tạglèdǚshĭ tạphǐ̌tạmạ dĕ klĕ̌dǚpụ̂klo apalăkû nu.

54. Hĭdŏlọ̀phòshǐ̌ ashuakhwè

    (a) Tạkĕ̌nị̂dûgunọ̀ shiplŏgahtuphǚ pụ̂pwạ nị̂bă tạkhîlạkòshǐ̌ ta tạŏbăŏmọ hĭdŏlòphòshǐ̌ ashuakhwè bă ŏlǚ ta hĭdŏlòphòshǐ̌ pǐ̌lûphǚmọ̀kè dĕ asî khòbă tạglanụ tạpọ̀tạsha akha nu.

    (b) Tạkĕ̌nị̂dûgunọ̀ shiplŏgahtu ta gamọ pwạpŏga toŏ bă yẹ̀lọ̀mĕ kòŏ̌pǐ̌tǐ̌ shiphǚgalị toŏ aya tạwẹĭhtĕĭ hĭdolọ̀phòshǐ̌ ashuakhwè ta dĕ asî dolạgakû nu tạkhŭ̌ămạă tûlǚ lọpọlòsĕ̌ lọ̀lị toŏ akhǚakhî hĭdŏlọ̀phòshǐ̌ dè pǐ̌lû nu mǐ̌ bă pụ̂gloĭphŭ yă.

Tạkĕ̌nị̂dûgunọ̀ tạtọ̀gò ta tạmạkwaĭ aklĕ̌aklo kòshǐ̌

55. Tạkĕ̌nị̂dûgunọ̀ shiplŏgahtu a tạtọ̀gò ta tạmạkwaĭ aklĕ̌aklo toŏ nu mǐ̌ bă pụ̂lụ̂kǚ ta kòyòtạtọ̀gò akòshǐ̌. Tạkĕ̌nị̂dûgunọ̀ shiplŏgahtu a tạtọ̀gò ta tạmạkwaĭ yẹ̀kli toŏ nu mǐ̌ a ŏ bò dĕ shiphǚgalị pŏĭ wǚlăhtŏ̌ pwạkli apwạpŏga a tạpŏshipŏga alạ.

56. Tạkĕ̌nị̂dûgunọ̀ pwạplûkhǚ bă wẹlọ̀pụ̂gloĭ shiplŏgahtu a tạtọ̀gò ta tạmạkwaĭ aklĕ̌aklo toŏ ta dòkwè toŏ. Tạtọ̀gò ta tạmạkwaĭ atạlotạkè toŏ mǐ̌ tạkĕ̌nị̂dûgunọ̀ pwạplûkhǚ bă rĕ̌lăyẹ̀mĕ bă yă.

57. Bă pŏhtŏ̌ nọ̀phĕ̌ tǚ shiplŏgahtu ayẹ̀kli ta gamọ ayẹ̀kli. Pŏhtŏ̌jò gamọ tạtọ̀gò akli. Gamọ ayẹ̀kli ta gamọ tạtọ̀gò akli mǐ̌ a ŏ bò dĕ gamọ pwạpŏĭga alạ. Gamọ ayẹ̀kli ta gamọ tọ̀gò akli atạlotạkè toŏ mǐ̌ gamọ pwạplûkhǚ bă rĕ̌lăyẹ̀mĕ bă yă.

58. Amạhĭ pụ̂sanạ mạsanạ shiplŏgahtu atạtọ̀gò, tạpọ̀tạjî nălị htûhtŏ̌ toŏ ta tạkĕ̌shŭmạshŭ atạmạ lŏbepû nu bă ăkhǚănạĭ tạtọ̀gò akli akhǚakhî shiplŏgahtu pwạpŏĭga ta gamọ pwạpŏĭga bă lọ̀glò yẹ̀lọ̀mĕ yă.

59. Bǎ pǒhtǒ ta̤kě̌nḭ̂dûgunọ̤ gatḛ̀yḛ̀phǔ̌ pwa̤tọ̤gò ta pwa̤ma̤kwaǐ pwa̤khòta̤dǒ̌khǔ̌. Dě pwa̤khòta̤dǒ̌khǔ̌ akla nu pǐ̌tǐ̌ gutṵ̌ gamọ̤ pwa̤tọ̤gò ta pwa̤ma̤kwaǐ khòta̤dǒ̌khǔ̌ bǎ pa tapwa̤pwa̤ dě bǎ pǒhtǒ̌ yǎ ta pwa̤khòta̤dǒ̌khǔ̌ aprṵ̂kla ya̤kû (30%) lě kǔ̌ta shiplǒgahtu akòyò toǒ nu.

Ta̤kě̌nḭ̂dûgunọ̤ shiplǒgahtu ta̤tọ̤gò aklo

60. Bǎ ǎǐma̤ǐ wǐ shiplǒgahtu, gamọ̤ ta gatḛ̀yḛ̀phǔ̌ pwa̤pǒǐga amḛjokû ta̤ma̤ ashuakhwè ta̤ǐpa̤ hî toǒ, ta̤ǐpa̤ aprṵ̂kû tọ̤hǐ̌kǎlě̌ kòyò nḭ̂bǎ ta̤ǐlọ̤cò ashuakhwè toǒ ta ta̤ǐpa̤ ta̤yḛ̀mě ta̤olọ̤glò dě yḛ̀lọ̤glo ta̤yṵ̂klě̌ně̌klohî toǒ abǎsha ta dolagakû ala̤bǒ̌la̤klo toǒ, ta̤nǎcǔca toǒ ta ta̤lọ̤bǎ toǒ ma̤pûhǐ ma̤lṳhtǒ̌ kě̌shǐphlopû hǎkhǔ̌doklakò ta bǎ ǐlọ̤ ta̤dǒ̌khǔ̌ dě ta̤tọ̤gò pwa̤phǐ̌ta̤dǒ̌khǔ̌ toǒ akhǔ̌, ta bǎ ma̤kě̌htǒ̌ ta̤kě̌nḭ̂dûgunọ̤ shiplǒgahtu ta̤tọ̤gò aklo takǔ ma̤hǐ ma̤htûhtǒ̌kě̌lọ̤ gatḛ̀yḛ̀phǔ̌ ata̤tọ̤gò, ata̤ma̤kwaǐ dola̤gakû ta̤khòbǎyọ̤bǎ ta shiplǒgahtu ta̤ma̤kwaǐ ata̤ǎmǎkhaǐ kòyòkhlipṵ̌̌cǎ, pwa̤bǔplǒ pacǐ̌khě̌cǐ̌kho bòmṳsîglî ta̤khǔ̌ta̤ǎ pwa̤bǔplǒ toǒ ta pwa̤khòjûta̤ma̤ toǒ nu.

Ta̤glèta̤ma̤klo ta gatḛ̀yḛ̀phǔ̌ pwa̤jègu (Administration and Public Services)

61. Ta̤glèta̤ma̤klo ta gatḛ̀yḛ̀phǔ̌ pwa̤jègu ata̤phǐ̌ta̤ma̤ toǒ akû ma̤hǐ sǔ̌ǐtòwòǐ pwa̤jègu toǒ nu shiplǒgahtu ta gamọ̤ pwa̤pǒǐga toǒ bǎ lọ̤glòplǒ wḛlọ̤ ta̤ma̤ aklě̌aklo, bǎ yḛ̀lọ̤mě la̤sǔ̌ǐ lḭ̌hta ta̤pṵ̂glo aklě̌aklo toǒ dě pwa̤jègu la̤sǔ̌tòwò ahǐkû nu. Shigacǒklǐ̌kǐ̌yahtǒ̌ dě shigabǔ̌khlě̌, kòyòkǐ̌ya, ta̤ma̤guma̤khě̌ dǔ̌htǒ ta ta̤sǐ̌ta̤jò akloapa̤ ǒklǐ̌ǒklǔ̌ akhǔ̌akhî alọ̤bǎ kha nu bǎ kě̌gephûplîbesǒ ta̤sǔ̌lḭ̌ aklě̌aklo toǒ.

62. Bòphlo nọ̤phě̌jò tǔ̌ ta̤sǔ̌tòwò ahǐ ta wǔ̌lǎ sǔ̌ǐtòwòǐ gatḛ̀yḛ̀phǔ̌ pwa̤jègu, glèjò ta̤ma̤ ta na̤ ta wǔ̌lǎshǔ̌nṳjò pwa̤jègu toǒ.

Pwa̤pǒǐga ajokû ta̤hǐ̌bǎhǐ̌sho (Inter-Governmental Relations)

63. Ma̤pûhǐ ma̤lîma̤phlǔhtu nǔ̌û ta ta̤cakǎ ta ta̤tosǔ̌bǎsǒ̌tọ̤ toǒ htûhtǒ dě ta̤kě̌nḭ̂dûgunọ̤ shiplǒgahtu ta gamọ̤ plǎkû akha, gamọ̤ ta gamọ̤ plǎkû akha ta ǎhtuma̤plǒ nǔ̌û ta̤phǐ̌ta̤ma̤ toǒ nu bǎ pǒhtǒ̌ na̤dǔ̌sǎpwa̤ ta̤dǒ̌khǔ̌sûkhǔ̌ aprṵ̂, ma̤pûhǐ ǎhtuma̤plǒ nǔ̌û dě ta̤phǐ̌ta̤ma̤ aklokû tapalǎ tapalǎ akû nu bǎ pǒhtǒ̌

pwa̤khòdǚ ta̤dǒ̂khǚsûkhǚ aprṳ̂, ma̤pûhǐ ǎnḭ̂dûwḛ̀nḭ̂ja nǚû ta wûhtakû nu bǎ pǒ̂htǒ̂ wûhta ta̤dòkhǚsûkhǚ aprṳ̂ taprṳ̂ hto taprṳ̂. Ta̤ǎ̂htuma̤plǒ ata̤lo̤bǎ ǒ hǐ̂kǎlḕ yḛ̀htûpo̤ ta̤dǒ̂khǚ aprṳ̂ aněala.

64. Gamo̤ na̤dǚsǎpwa̤ toǒ mǐ̂ shiplǒgahtu aklḕaklokû nu a ǒ dě shiplǒgahtu pwa̤khòdǚ toǒ akhǚ.

AGLÒ YẸ̌MA (5)

TẠOLỌ̀MÈLỌ̀

Tạkẽ̌nị̂dûgunọ̀ shigaphṹ pŏĭtạ atạăměogle htŏo mĩ̌ tạihtŏtèplẽ̌shŭ kliklònạběcăhî ta tạkẽ̌nị̂dûgunọ̀ shiphṹgalị pŏĭ shiplŏgahtu ŏhtṍ aya tạlègelèlẹ pwạbŭplŏ pụ̂că olọ̀mèlọ̀ lạlọ̀plŏhtu bò nṹû dě gạtẹ̀yẹ̀phṹ atạbŏhtu alọmọ ta bă pụ̂sanạ mạhtûhtṍkẽ̌lọ̀ tạ asî jûsṍyẹ̀lọ̀mě (ratify) nṹû. Tạăměogle htŏo khṹca asî mạcèkwẽ̌cokŏ mạhĭ tạkẽ̌shĭtạgla tạjîtạpọ̀ hŏo kha de jure ta de facto a atạăhtumạplŏ tocŏ akhṹakhî dòkwèpŏpẹ̀ tạ ŏ, shigaphṹ pŏĭ atạkhṹtạă dṹhtṍ, pwạphĩ̌ tạdṍkhṹ pwạpŏĭga ŏbehtṍsŏpû nu. Khònọ̀kha gatẹ̀yẹ̀phṹ toŏ khòbăyọ̀bă pwă dě kliklò gûjûmě sigwi shigahî atạăbĭmạnû pŏshipŏga alạ dě pwạpŏĭga acŏanọ̀ ŏ tọ̀. Agutụ̃̌lọ̀ asî shăpṍshăshî khlẽ̌phlŏdŏmị kèbò. Htŏokha nu asî sṍyụ kliklò pŏshipŏga bă ŏ pe tọ̀ tokhŏ alọbă nạcẽ̌nạlị̂ mĩ̌ tạdûtạpẹ̀ pwạpŏĭga taprụ̂ pa. Tạhĩ̌bă dě tạăměogle akû htŏo toŏ mĩ̌ acṹ ta tạwị̂ aklẽ̌klokû akhṹakhî pwạtŏbăhè toŏ (stakeholders) yụměyụgle lòtọlòshe nṹû dě asî olọ̀mèlọ̀ lạlọ̀plŏhtu bò nṹû dě gạtẹ̀yẹ̀phṹ atạbŏhtu alọmọ ta bă pụ̂sanạ mạhtûhtṍkẽ̌lọ̀ tạ asî jûsṍyẹ̀lọ̀mě (ratify) nṹû.

Tạphĩ̌tạmạ toŏ htě bă lụ̂kṹto ganẽ̌klẽ̌nẽ̌klo akò toŏ nu mĩ̌ alọbăshṹ dě aphoasă mụ̂ja paya. Amạhĭ tạtọ̀gò ŏ tọ̀ dě kòyò shăpṍshăshî toŏ tọge sŏpû tạdûtạpẹ̀ agûla, tạhtûhtṍ dòkwè ŏ tọ̀ alạ toŏ hto dě tạnị̂dûnị̂ja ŏ sŏpû, tạăbĭmạnû aklẽ̌ gutụ dě tạmọtạkwĭ ŏ sŏpû, kliklò pŏĭshiga aklo gutụ dě shiphṹgalị pŏĭga dṹhtṍpû, tạmạjîmạjû hămă dě tạtọ̀gòĭ ŏlụpû, tạpuhŭpòhò toŏ jalọ̀ dě mạdṹhtṍ sŏpû tạgwèbugwèbăĭ asṍphlŏsŭshi dě tạcŏtạtẹ̀ akû ta ŏbṍpû ta tạăgoălè hŏo toŏ nu bă ăměohtuplŏ wọwọ̌ kẽ̌khî nṹû ta hèĭsělě tạmạ alọmọ. Bă mạ lọ̌sṹlọ̌sṍ tạmạglè aklo ta tạjûsṍ hĭ nu toŏ dě tạdutạnạ nĩ̌ca alạ, tạkhòtạdṍkhṹ akû ta tạăměogle měglo akû nu.

Tạăměogle htŏo mĩ̌ kòyò osĩ̌yụ̂kṍshiba cŏtẹ̀ hto nṹû hŏ. Htŏo pa tọ̀ kò mạ tạ dě tạŏcŏŏtẹ̀ akû. Abăsha ta tạphĩ̌tạmạ hŏo nu pwạbŭplŏ pụ̂că lọ̀glòyẹ̀mě dṍŭ tạăměohtuplŏ akhṹakhî tạkhòtạdṍkhṹ ŏ bò dě tạlọ̀glòyẹ̀mě pwạbŭplŏ pụ̂taprụ̂ akhṹ, dě pwạbŭplŏ toŏ aprụ̂kû akhṹ, dě shiplŏgahtu mọ̀ga gatẹ̀yẹ̀phṹlị akhṹ, dě tạtụ̂hè phṹkhṹlịkhṹ akhṹ tạyụnălạĭ ŏ hẽ̌ nu.

1. Bă mạhtûhtṍkẽ̌lọ̀wĭ tạăměogle htŏo atạtọnịtọshě, tạyẹ̀lọ̀ toŏ dě gatẹ̀yẹ̀phṹ atạbŏhtu (People's Assembly) tạăhtumạplŏ akû tạŏlòlṹ, tạnị̂dûnị̂ja,

tạkĕ̌nị̂dûgunọ̀ tạ ŏ hŏ hĭ̌ dĕ mạdŭ̌htŏ̌ tạkĕ̌nị̂dûgunọ̀ shiphŭ̌galị pŏĭ shiplŏgahtu.

2. Bă mạdŭ̌htŏ̌ tạ htŏo nu tạjûsŏ̌ ŏ năhto amẹglò (3) ma shiplŏgahtu akloapạ amẹphò 1,2,3 ta shiplŏgahtu ahîmĕgle amẹphò (4) akû hŏ dĕ lụ̂kŭ̌ shiplŏgahtu ahîmĕgle ta tạpụ̂glo apwị̂ toŏ akhŭ̌akhî ăĭmăĭ tạgaĭ behtŏ̌belọ̀ tạolọ̀mèlọ̀ ashuakhwè ta shiplŏgahtu gamọ toŏ ăĭmạĭ betĭ̌pĭ̌jò tạbĕ̌htŏ̌ tạ ta nạ ashuakhwè toŏ.
3. Nị̂băbò tạlạnị̂bă ashuakhwèkòshĭ̌ toŏ, tạkĕ̌nị̂dûnị̂ja mamŭ makhû ajokû ta kòŏpĭ̌tĭ̌ toŏ ashuakhwè. Amạhĭ shigaphŭ̌ pụ̂pwạ a tạŏlû atạtọ̀gò ŏpû nu lụ̂kŭ̌ hăkhŭ̌phŭ̌ atạtọ̀gò dĕ bă ĭlòtẹ tạkĕ̌nị̂dûgunọ̀ shiplŏgahtu a tạtọ̀gò ta tạmạkwaĭ aklĕ̌aklo toŏ.
4. Shigaphŭ̌ a pwạŏlû atọ̀ată dŭ̌htŏ̌khlo dĕ tạbŭ̌khlĕ̌htŏ̌sa ta tạbŏhtŏ̌wĭtocŏ atạkhŭ̌tạă ŏpû nu bă ĭlòtẹ tạyụ̂klĕ̌nĕ̌klo toŏ.
5. Bă ĭlòtẹ lòtọlòshĕ tạyụ̂klĕ̌nĕ̌klo mạhĭ kòyòpụ̂pwạ nị̂băkŭ̌lăpû kòpụ̂pwạya tạsĭ̌tạjò aklo (Universal Education Coverage), mọpha lẹdŏyọsăkòshĭ̌ lẹdŏyọsăgŭ̌shi tạsĭ̌tạjò atạsŭ̌lị̂ aklo (Mother Tongue-based Multi-lingual Education) ta kòyòpụ̂pwạ nị̂băkŭ̌lăpû kòpụ̂pwạya tạŏbăŏmọ aklo (Universal Health Coverage), pwạŏhtuŏtọ̀ toŏ, phŭ̌mŭphijaŭ̌ toŏ, kòmọkhŭmọpwạ toŏ, mọsado toŏ papa mamŭ aya ashuakhwè toŏ, tạsŭ̌tạphîkhŭ̌ toŏ ta tạbŭ̌klĕ̌ mọsŏ̌ tạkhŭ̌ toŏ akla tạsitạhămă aklĕ̌ yŭ̌lọ̀kèpû (Harm Reduction), tạmạbăge ta tạmạdŭ̌htŏ̌ tèplĕ̌ toŏ.
6. Phĭ̌ge tèplĕ̌ tạĭlọ̀ ŏ tọ̀ ĭ̌dŭ̌khŭ̌ kŭ̌ta gatẹ̀yẹ̀phŭ̌jûsŏ̌. Bă mạdŭ̌htŏ̌ dogaphŭ̌ atạpŏklĕ̌pŏklò aklo dĕ tạwŭ̌lă ŏ toŏ akla. Ăkhŭ̌ănạĭ gatẹ̀yẹ̀phŭ̌ khŭ̌ă dĕ bă shŏ̌lòtẹkè pwạpŏĭga htĕ atạphĭ̌ tạdŏ̌khŭ̌, atạkhò tạdŏ̌khŭ̌ ŏ tọ̀ toŏ nu. Tạmĕtạgle akòshĭ̌kòtụ mĭ̌ gatẹ̀yẹ̀phŭ̌ bă olọ̀wạlọ̀. Shigahî mĭ̌ aŏ dĕ gatẹ̀yẹ̀ phŭ̌ akhŏ̌dekû bă hĭ̌mĕtẹgle yă.
7. Tạwịtạkĕ̌ dĕ tạămĕogle htŏo akû toŏ, tạdŭlụklĕ̌ toŏ ta tạyụ̂klĕ̌nĕ̌klo toŏ nu akhîakhaphŭ ta jokûkha pwạpŏĭga bă ŏhtŏ̌, bă mạ tạphĭ̌tạmạ jokûkha tạshĕhtuyọ dòkwè kòsho atạglèsèlè toŏ kă hŏ tọ̀ bă wẹlọ̀ tạkĕ̌nị̂dûgunọ̀ shiphŭ̌galị pŏĭ shiplŏgahtu tạshĕhtuyọ dòkwè kòsho dĕ ahtû ta tạăĭmạĭ lạlụ̂klo atạyụ̂klĕ̌nĕ̌klo akòsho toŏ.

TẠBÒBĬ ATẠHĬ̆BĂ

Shiphŭ̆galị̂ hĭkŏdŭ̆ toŏ olọ̀shĕhtu Pîlọ olọ̀lị̂ bă nĕ 1947 nu ta nị̂bă wọwọ̆ shimọgabălòlŭ̆ hŏ dĕ asî htŏkhŭ̆htŏă pŏhtŏ̆ shiplŏgahtu shiga. Asî pụ̂gloĭ tạŏlòlŭ̆, tạkĕ̆nị̂dû tạ, tạpụ̆̆că lọ̀jò tọ̀, tạbŏsŭ̆khăkho tocŏ ta tạbĕ̆htŏ̆ tạ ta nạ mĭ̆ shiplŏgahtu a tạpụ̂glo apwị̂ dĕ asî gu bŏhtŏ̆ tạkĕ̆nị̂dûgunọ̀ shiplŏgahtu htĕ kòyòkhlipụ̆̆că ŏdoŏga nị̂dûnị̂ja gûjûkabă wọwọ̆ nŭ̆û akû nu asî bĕ̆ tạsŏ̆yụ hĭ nu.

Mạhĭnu dĕ mạhĭ bŏhtŏ̆bŏ̆ tạkĕ̆nị̂dûgunọ̀ shiplŏgahtu amọakwĭ nu alọbă mạhtûhtŏ̆kĕ̆lọ̀ge shiplŏgahtu atạămĕoglekòshĭ̆kòtụ Pîlọ olọ̀lị̂, Pîlọ tạolò mèlọ̀ ta Pîlọ aklĕ̆aklo toŏ nu. Bă wẹlọ̀ tèplĕ̆ tạkĕ̆nị̂dûgunọ̀ shiplŏgahtu a tạshĕhtuyọ dòkwè kòsho. Bă ăĭmạĭ tạkĕ̆nị̂dûgunọ̀ shiplŏgahtu a tạshĕhtuyọ dòkwè kòsho aklo (Constitutionalism). Bă phûplîmạbe tạlọbă dòkwè aklo, tạpŏĭshiga aklo ta tạcị̂ tạmŭ̆ aklo ato bŭ̆khlĕ̆kè toŏ nu. Bă mạbehtŏ̆belọ̀ wŏ shiplŏgahtu aklĕ̆aklo toŏ. Bă bŏhtŏ̆ shiplŏgahtu tạdò akloapạ ta bă mạhtûhtŏ̆kĕ̆lọ̀ amịasăbe tạdò. Bŏsŭ̆khăkhotocŏ wọwọ̆ nŭ̆û dĕ tạbŏhtŏ̆htu shiplŏgahtudŭ̆ akû ta no mịdŭ̆săhtû yă hăkhŭ̆ kama.

Dunạ yụăyụo lụ̂kŭ̆ tạpụ̂glo apwị̂ toŏ ta tạyụ̂klĕ̆nĕ̆klo mĕgle toŏ dĕ mạhĭ depọtẹ̀glèlụ a bă ŏlòlŭ̆, gûjûkabă, dŭ̆htŏ̆, lẹ̀htŏ̆ tatạkĕ̆nị̂dûgunọ̀ shiphŭ̆galị̂ pŏĭ shiplŏgahtudŭ̆sa nu kòyò wẹlọ̀pụ̂gloĭ yẹ̀mĕ wọwọ̆ tạămĕogle htŏo dĕ bŏsŭ̆khăkho sûkhŭ̆sègwè ta mạhtûhtŏ̆kĕ̆lọ̀ wọwọ̆ shiga aya tạòkòhtò ŏ hĭ nu.

TA̤KĚ̂NÎ̤DÛGUNÒ̤ SHIPHǓ̂GALI̤ PǑǏGA̤ (FEDERAL DEMOCRACY) ATA̤ǍMĚOGLE

AME̤GLÒ (2)

TA̤KĚ̂NÎ̤DÛGUNÒ̤ SHIPHǓ̂GALI̤ PǑǏ (FEDERAL DEMOCRACY) SHIPLǑGAHTU ATA̤GLÈ̤SÈLÈ

NĚ 2021

Ta̤ǎměogle htǒo mǐ̂ kòyò lalòlṳ yǎ bǎ 2021, labòkû nu. Kòyò ma̤ shigaphǔ̂ tabǒhtu awǐtocǒ taplǎ bǎ ně 2022, lama̤pwǎ 27 sa to̤ 29 sa akû nu asî phûplîma̤be ta̤ǎměogle amûasǎ dě asî lò̤glòměyû nǔ̂û bǎnu.

Yṳ̂DÈKHṳ̌

Tạbòmo atạhǐ̌bǎ

Aglò tama (1) Jokûkha tạshěhtuyọ dòkwè kòsho tạglèsèlè atạyẹ̀lọ̀

Aglò ginḭ̌ma (2) Gatẹ̀yẹ̀phṳ̌ atạbǒhtu

Aglò suma (3) Gṳ̌gaphṳ̌ tạnḭ̂dû pwạyṳ̂nṳnṳ̌nṳ pwạkhòtạdǒkhṳ̌ aprṳ̂

Aglò suma (4) Jokûkha gṳ̌gaphṳ̌ tạnḭ̂dû pwạpǒǐga atạdǒkhṳ̌ toǒ

Aglò lḭ̌ma (5) Jokûkha dòkwè aklo

Aglò yẹ̌ma (6) Jokûkha tạpǒshipǒga aklo

Aglò susǒ (7) Jokûkha tạcî tạmṳ̌ aklo

Aglò susǒtama (8) Gamọ/tạkẹ̌nḭ̂dû aklo shigakhṳ̌, dòkwè aklo ta tạcî tạmṳ̌ toǒ

Aglò lḭ̌sǒtama (9) Tạbṳ̌khlẹ̌kha tạmạwǒnǎ tạglèsèlè toǒ

Aglò shǐ (10) Tạphûplîmạbe tạǎměogle

Aglò shǐtama (11) Tạmǎlọ̀ tacǎtacǎ

Aglò shǐginḭ̌ma (12) Tạkẹ̌nḭ̂dûgunọ̀ shiphṳ̌galḭ pǒǐ (Federal Democracy) shiplǒgahtu atạolọ̀mèlọ̀

Tạbòbǐ atạhǐ̌bǎ

TẠBÒMO ATẠHǏ̌BĂ

Dogaphǚlị lọ̆bò ta gatẹ̀yẹ̀phǚ tagalạ ŏdoŏga dĕ shiplŏgahtu akû toŏ sŏyụ mĕgle tạ mǐ̌ tạŏlòlǚ, tạkĕ̌nị̂dûnị̂ja, tạnị̂dûnị̂ja akòsho htĕ ahtûhtǒ̌ ta shiphǚgalị pŏĭga, tạkĕ̌nị̂dûtạ, tạbĕ̌htǒ̌ tạ ta nạ khǚya ashuakhwè ŏbehtǒ̌belọ̀ ta tạolọ̀mèlọ̀ tạkĕ̌nị̂dûgunọ̀ shiphǚgalị pŏĭ (Federal Democracy) shiplŏgahtu dǚhtǒ̌lẹ̀htǒ̌ nu. Mạhĭ mạdǚhtǒ̌pû dogaphǚlịpụ̂că atạŏlọ̀ khǚya ta pwạlû asîrî nu alọbă lụ̂kǚmạkǚ klĕ̌klo akòsho toŏ, tạyụ̂klĕ̌nĕ̌klo akòsho toŏ, tạtèhè tạmạ lọmọ bă htûhtǒ̌kĕ̌lọ̀ toŏ (tọ̀mǐ̌) ganĕ̌klĕ̌nĕ̌klo nu mǐ̌ aŏhto dĕ tạăměogle akû htŏo amẹglò (1) akû nu hŏ. Amạhĭ mạdǚhtǒ̌lẹ̀htǒ̌ plŏhtu tạolọ̀mèlọ̀ tạkĕ̌nị̂dûgunọ̀ shiphǚgalị pŏĭ (Federal Democracy) shiplŏgahtu nu pwạtobăhè aprụ̂aho apală pală lạlọ̀plŏ ăměohtuplŏ kĕ̌khîhto nǚû hŏ. Dĕ tạkĕ̌nị̂dûgunọ̀ shiphǚgalị pŏĭ (Federal Democracy) amẹglò (1) akû nu tạwẹlọ̀nă tạtọnịtọshĕ, tạyẹ̀lọ̀ toŏ dĕ bă pụ̂sanạ mạhtûhtǒ̌kĕ̌lọ̀ yă ta bă pụ̂sanạ hèĭsĕlĕ ganĕ̌klĕ̌nĕ̌klo aklokû dĕ mạdǚhtǒ̌htûhtǒ̌ tạkĕ̌nị̂dûgunọ̀ shiphǚgalị pŏĭ (Federal Democracy) jokûkha nu bălụ̂kǚmạkǚ jokûkha tạshĕhtuyọ dòkwè kòsho atạglèsèlè toŏ nu mǐ̌ tạyẹ̀phǐ̌mĕĭ ŏhto dĕ tạkĕ̌nị̂dûgunọ̀ shiphǚgalị pŏĭ (Federal Democracy) atạăměogle amẹglò (2) akû nu. Jokûkha tạshĕhtuyọ dòkwè kòsho atạglèsèlè nĕlahtukha nu mǐ̌ aŏtọ bă kòwẹlọ̀phǐ̌mĕ hto tạbǚkhlĕ̌kha tạshĕhtuyọ dòkwè kòsho ŏsamụhtǒ̌ sakhǚlǚ akha nu.

AGLÒ TAMA (1)

JOKÛKHA TA̤SHĚHTUYO̤ DÒKWÈ KÒSHO TA̤GLÈSÈLÈ ATA̤YÈ̤LÒ̤

1. Kliklònа̤běcǎhî ta na̤běcǎhî pṳ̌̌cǎ bǎ lòkhlǎ gutṳgla to̤ni̤to̤shě dě ta̤tèhè ta̤ma̤ lo̤mo̤ toǒ ta ta̤bṳ̌̌khlě̌kha ta̤shěhtuyo̤ dòkwè kòsho ǒhtǒ̌ akha alo̤bǎ ma̤htûhtǒ̌kě̌lò̤ ta̤tèhè ta̤ma̤ lo̤mo̤ toǒ,
2. Ama̤hǐ kliklònа̤běcǎhî ta na̤běcǎhî pṳ̌̌cǎ bǎ lòkhlǎ gutṳkè ta ma̤dṳ̌̌htǒ̌ ta̤kě̌nî̤dûgunò̤ shiphṳ̌̌gali̤ pǒǐ (Federal Democracy) shiplǒgahtu shiga nu alo̤bǎ kaǎplǒhtu ta ma̤ gatè̤yè̤phṳ̌̌ ata̤bǒhtu takǔ htě kòprṳ̂kòho pṳ̌̌cǎ pakṳ̌̌bò dě kòpṳ̌̌pwa̤ ata̤jûsǒ̌ sǒsǒto nṳ̌̌û akla,
3. Ama̤hǐ ma̤htûhtǒ̌kě̌lǒ̌ ǐkhû ta̤kě̌nî̤dûgunò̤ shiphṳ̌̌gali̤ pǒǐ (Federal Democracy) ata̤ǎměogle ame̤glò tama (1) akû abǎsha ta ta̤to̤ni̤to̤shě, ta̤yè̤lò̤ ta ganě̌klě̌ně̌klo ta̤tò̤ hto tatò̤ nu alo̤bǎ pǒhtǒ̌ yè̤mě gṳ̌̌gaphṳ̌̌ ta̤nî̤dû pwa̤yṳ̂nṳně̌nṳ pwa̤khòta̤dǒ̌khṳ̌̌ aprṳ̂ ma̤hǐ aǎǐkhû wè̤ǐkhû kòyò,
4. Shiplǒgahtu pwa̤plûgûla̤ pwa̤phǐ̌ta̤dǒ̌khṳ̌̌ aprṳ̂ bǎ yè̤měpṳ̂gloǐ bǎ gṳ̌̌gaphṳ̌̌ ta̤nî̤dû pwa̤yṳ̂nṳně̌nṳ pwa̤khòta̤dǒ̌khṳ̌̌ aprṳ̂ a ta̤shṳ̌̌dèlò̤glòjûyo̤ dě bǎpǒhtǒ̌ jokûkha gṳ̌̌gaphṳ̌̌ ta̤nî̤dû pwa̤pǒǐga ta bǎ yè̤si pṳ̂gloǐ asî ta̤bǔplǒ, ta̤dǒ̌khṳ̌̌ ta ta̤ma̤ ashuakhwè toǒ,
5. Ta̤kě̌nî̤dûgunò̤ shiphṳ̌̌gali̤ pǒǐ (Federal Democracy) ata̤shěpe̤pè̤ aya alo̤bǎ pǒhtǒ̌ kòprṳ̂ toǒ. Hto dě yè̤měpṳ̂gloǐ bǎ asî ta̤bǔplǒ, ta̤dǒ̌khṳ̌̌ ta ta̤ma̤ ashuakhwè toǒ,
6. Gṳ̌̌gaphṳ̌̌ ta̤nî̤dû pwa̤yṳ̂nṳně̌nṳ pwa̤khòta̤dǒ̌khṳ̌̌ aprṳ̂ mǐ̌ abǎ we̤lò̤ ta̤bṳ̌̌khlě̌kha ta̤ma̤wǒnǎ ata̤glèsèlè toǒ,

AGLÒ GINĬ̤MA (2)

GATḛ̀Yḛ̀PHŬ̈ ATA̤BŎHTU

Ta̤yḛ̀lò̤

7. Ama̤hĭ na̤bĕcăhî̤ aklo ŏgutṳ ta ma̤dŭ̈htŏ̈ ta̤kĕ̈nî̤dûgunọ̤ shiphŭ̈gali̤ pŏĭ shiga nu ta̤kĕ̈nî̤dûgunọ̤ shiphŭ̈gali̤ pŏĭta̤ pwa̤bŭplŏ bŏsŭ̈ nŭ̈û dĕ ma̤hĭ ma̤nṳ shigakhŭ̈, ta̤ma̤guma̤khĕ̈khŭ̈, kòyòkhŭ̈, ta̤tò̤gòkhŭ̈ ta ta̤yî̤tî̤khabu kliklònạbĕcăhî aklĕ̈aklo kòsho toŏ, ta̤yṳ̂klĕ̈nĕ̈klò toŏ, ta̤nĕ̈klĕ̈nĕ̈klohî toŏ ta ta̤tobŭ̈khlĕ̈ ta̤hĭ̈bălò̤glò yḛ̀mĕ ta̤glèsèlè toŏ nu kò ma̤ gatḛ̀yḛ̀phŭ̈ ata̤bŏhtu hŏo.

Ta̤bòhtŏ̈ ta̤bŏhtu ata̤dŏ̈khŭ̈ ta ta̤ma̤ aklo toŏ

8. Gŭ̈gaphŭ̈ ta̤nî̤dû pwa̤yṳ̂nṳnĕ̈nṳ pwa̤khòta̤dŏ̈khŭ̈ aprṳ̂ mĭ̈ a bă ma̤ĭkhû tocŏ kò gatḛ̀yḛ̀phŭ̈ ata̤bŏhtu. Ama̤hĭ ma̤behtŏ̈belò̤ gatḛ̀yḛ̀phŭ̈ ata̤bŏhtu nu bă wḛlò̤ ta̤bòhtŏ̈ gatḛ̀yḛ̀phŭ̈ ata̤bŏhtu aklĕ̈băklòbă toŏ nu.

9. Dĕ gatḛ̀yḛ̀phŭ̈ ata̤bŏhtu akû abă pa agûla̤kûbŏ̈ ala̤ nu toŏ akû mĭ̈ pwa̤bŭplŏ lò̤glòjûsŏ̈ ta̤kĕ̈nî̤dûgunọ̤ shiphŭ̈gali̤ pŏĭga ata̤ămĕogle aplṳ̂ toŏ nu.

(a) Shiplŏgahtu pwa̤plûgûla̤ pwa̤phĭ̈ta̤dŏ̈khŭ̈ aprṳ̂ pa ta abă ta̤wŭ̈lă aplṳ̂ toŏ

(b) Shigakhŭ̈ aprṳ̂ toŏ

(c) Pwa̤tojo toŏ, mumŭ toŏ, phŭ̈săphŭ̈ ta koŏpĭ̈tĭ̈ apwa̤bŭplŏ pa ta dogakhŭ̈ apwa̤bŭplŏ toŏ, shigapwa̤jègu htĕ apakŭ̈ ta ihtŏtèplĕ̈shŭ na̤bĕcăhî pa ta CDM ata̤kèsĕ̈kosŏ pwa̤bŭplŏ toŏ, pwa̤klipi̤ti̤do pi̤ti̤ga apwa̤bŭplŏ toŏ

(d) Shiphŭ̈gali̤ pwa̤tò̤gò apwa̤bŭplŏ toŏ

(e) Jokûkha gamọ̤/ta̤kĕ̈nî̤dû aklo aplṳ̂ ta khlilè apwa̤bŭplŏ/ apwa̤khòta̤dŏ̈khŭ̈ toŏ

10. Prṳ̂klakû htĕ a pa dĕ ta̤ămĕogle htŏo akû toŏ nu mĭ̈ abăshata pwa̤bŭplŏ toŏ aplṳ̂ cŏtḛ toŏ akhŭ̈akhî bă ŏti̤ŏmă to pwĭ gatḛ̀yḛ̀phŭ̈ ata̤bŏhtu ta̤olòmèlò̤ toŏ aklokû dĕ bă ma̤htûhtŏ̈kĕ̈lò̤ wo̤wọ̤̆ nŭ̈û.

Tạmạ ashuakhwè ta tạdȍkhủ̉ toŏ

11. Gatẹ̀yẹ̀phủ̉ atạbŏhtu bă mạhtûhtȍkȅlọ̀ tạdȍkhủ̉ ta tạmạglè toŏ dĕ alạ nu.

(a) Amạhĭ pŏhtȍbòhtȍ tạŏlòlủ̉, tạkȅnị̂dûgunọ̀, tạnị̂dûnị̂ja ta tạbȅhtȍ tạ ta nạ tạkȅnị̂dûgunọ̀ shiphủ̆galị pŏĭ shiplŏgahtu nu bă yụ̂nụnȅnụ tạ, bă ĭpạ tạdȍkhủ̉ mạhĭ ahtûpû ta khodủ̉ toŏ nu.

(b) Bă hȉbălọ̀glò yẹ̀mĕ shigakhủ̉, tạmạgumạkhȅkhủ̉, kòyòkhủ̉, tạtọ̀gòkhủ̉ ta tạmạpȍmạshî nạbĕcăhî aklo aklȅaklo kòsho toŏ, tạyụ̂klȅnȅklo toŏ, tạnȅklȅnȅklohî toŏ nu.

(c) Bă hȉbălọ̀glò yẹ̀mĕ gủ̆gaphủ̉ tạnị̂dû pwạyụ̂nụnȅnụ pwạkhòtạdȍkhủ̉ aprụ̂ (gûmụ̂) lọ̀glòjûsȍ hȉhtȍ tạkȅnị̂dûgunọ̀ shiphủ̆galị pŏĭ atạămĕogle.

(d) Kòyò htȍ dĕ gatẹ̀yẹ̀phủ̉ atạbŏhtukû toŏ nu pụ̂pwạ bă pŏhtȍ gủ̆gaphủ̉ tạnị̂dû pwạkhòtạdȍkhủ̉ aprụ̂ dĕ aplụ̂kla.

(e) Bă yẹ̀mĕ gủ̆gaphủ̉ atạnị̂dû pwạpŏĭga.

(f) Gatẹ̀yẹ̀phủ̉ atạbŏhtu mȉ a bă gènẹ̀lă gủ̆gaphủ̉ tạnị̂dû pwạyụ̂nụnȅnụ pwạkhòtạdȍkhủ̉ aprụ̂ ta gủ̆gaphủ̉ tạnị̂dû pwạpŏĭga (NUG) atạyụ̂klȅnȅklo toŏ dĕ olọ̀mèlọ̀ yẹ̀mĕ bă yă, dủ̆shĭ mȉ bă ĭlòtẹ asî tạmạgûlạkûbȍ aklȅaklo toŏ ta gènẹ̀lă mạplî bă asî tạphȉtạmạ toŏ nu.

(g) Gatẹ̀yẹ̀phủ̉ atạbŏhtu mȉ a bă yẹ̀mĕ gủ̆gaphủ̉ tạnị̂dû pwạyụ̂nụnȅnụ pwạkhòtạdȍkhủ̉ aprụ̂ pŏhtȍ pwạphȉtạdȍkhủ̉ aprụ̂ (committee), pwạkhòtạdȍkhủ̉ aprụ̂ (council), pwạmạtạmạ aprụ̂ (commission) toŏ nu.

(h) Bă hȉbălọ̀glò yẹ̀mĕ atobủ̆khlȅkha tạglèsèlè toŏ ta tạmạhtûhtȍkȅlọ̀ aya tạmạ aklȅaklo toŏ nu.

(i) Bă yẹ̀mĕ atobủ̆khlȅkha tạshĕhtuyọ̀ dòkwè kòsho.

(j) Gủ̆gaphủ̉ tạnị̂dû pwạyụ̂nụnȅnụ pwạkhòtạdȍkhủ̉ aprụ̂ bă ĭlòtẹ tạkȅnị̂dûgunọ̀ shiphủ̆galị pŏĭga tạshĕhtuyọ̀ dòkwè kòsho yẹ̀mĕ yă dĕ gatẹ̀yẹ̀phủ̉ atạbŏhtu akû.

12. Tạ̱bòhtǒ̌ tạ̱bǒhtu

(a) Bǎ mạ̱ gatè̱yè̱phǚ atạ̱bǒhtu la (6) taplǎ.

(b) Alo̱bǎ hǐ̌kǎlě̌ mạ̱ alo̱bǎ tè̱tè̱ atạ̱bǒhtu.

(c) Tạ̱bǒhtu aplṳ̂ htǒ̌ yạ̱kû (60%) dě tạ̱bǒhtu behtǒ̌belo̱̣ nǚ. Mạ̱to mạ̱bǎ atạ̱bǒhtu toǒ akha tạ̱ htûhtǒ̌ sumṳsòtọ̱ tacǎcǎ hǐ̌kǎlě̌ mạ̱ alo̱bǎ tè̱tè̱ tạ̱bǒhtu mạ̱hǐ tạ̱bǒhtu behtǒ̌belo̱̣ nu gǚgaphǚ tạ̱nî̱dû pwạ̱yṳ̂nṳně̌nṳ pwạ̱khòtạ̱dǒ̌khǚ aprṳ̂ olo̱̣mèlo̱̣ bǎ yǎ.

13. Tạ̱ǐlòtẹ tạ̱olo̱̣mèlo̱̣ dě tạ̱bǒhtu akû

(a) Pṳ̌pwạ̱ya tạ̱jûsǒ̌ bǎbe (Sufficient Consensus) yạ̱kû 65 % tûlǚ dě olo̱̣mèlo̱̣ ǐlòtẹ nǒpû yǎ.

AGLÒ SUMA (3)

GŮ̌GAPHŮ̌ TẠNÎ̤DÛ PWẠYṲ̂NỤNẼ̌NỤ PWẠKHÒTẠDǑ̌KHŮ̌ APRỤ̂

Tạyè̤lọ̤

14. Gů̌gaphů̌ tạnî̤dû pwạyṳ̂nụnẽ̌nụ pwạkhòtạdǒ̌khů̌ aprụ̂ a tạyè̤lọ̤ toǒ mǐ̌ dě alạ nu toǒ.

(a) Bǎ kòyò mạhtûhtǒ̌kẽ̌lọ̤ tạkẽ̌nî̤dûgunọ̤ shiphů̌galị̤ pǒï atạǎměogle atạtọnịtọshě, tạyè̤lọ̤ ta ganẽ̌klẽ̌nẽ̌klo toǒ akha nu a bǎ mạǐkhû tạ.

(b) Bǎ khòtạdòkhů̌ mạhtûhtǒ̌kẽ̌lọ̤ tạbǒhtu ǐlòtẹ tạyṳ̂klẽ̌nẽ̌klo ta tạnẽ̌klẽ̌nẽ̌klohî toǒ akha nu bǎ shů̌dèlọ̤glò gatẹ̀yẹ̀phů̌ taplǎ ta taplǎ ajokû ta pǒtòwòǐ ǎhtumạplǒ tocǒ nů̌û dě tạyṳ̂klẽ̌nẽ̌klo toǒ akla nu.

(c) Amạhǐ kliklònạběcǎhî lòpwǐkè, mạdů̌htǒ̌ tạkẽ̌nî̤dûgunọ̤ shiphů̌galị̤ pǒï shiplǒgahtu nu bǎ bů̌htu kòyò pṳ̊̌pwạya tạjûsǒ̌ǒ atạkhů̌tạǎ pṳ̊̌cǎ ta mạhǐ pṳ̂sanạ mạhtûhtǒ̌kẽ̌lọ̤ tạkẽ̌nî̤dûgunọ̤ shiphů̌galị̤ pǒï tạǎměogle atạnẽ̌klẽ̌nẽ̌klohî tạmạglè toǒ akha mạhǐ pwạbů̌plǒ khů̌ǎ pṳ̊̌cǎ pabò nu bǎ sǒhtushů̌dè tạ.

Tạpǒhtǒ̌

15. Gů̌gaphů̌ tạnî̤dû pwạyṳ̂nụnẽ̌nụ pwạkhòtạdǒ̌khů̌ aprụ̂ mǐ̌ bǎ pǒhtǒ̌ yǎ ta pwạbů̌plǒ toǒ aplụ̂ dě alạ toǒ nu.

(a) Shiplǒgahtu pwạplûgûlạ pwạphǐ̌tạdǒ̌khů̌ aprụ̂ pa pwạ abǎ tạwů̌lǎ pwạplû aplụ̂ toǒ

(b) Shigakhů̌ aprụ̂ toǒ

(c) Pwạtọjo toǒ, mamǔ toǒ, phů̌sǎphů̌ ta kòǒpǐ̌tǐ̌ toǒ apwạbů̌plǒ toǒ pa ta dogakhů̃ pwạbů̌plǒ toǒ, shigapwạjègu htě apaků̌ ta tạihtǒtèplẽ̌shǔ nạběcǎhî pa ta CDM atạkèsẽ̌kosǒ pwạbů̌plǒ toǒ, pwạklipịtịdo pịtịga apwạbů̌plǒ toǒ

(d) Shiphů̌galị̤ pwạtọ̀gò apwạbů̌plǒ toǒ

(e) Jokûkha gamo̤/ta̤kě̃nî̤dû aklo aplṳ̂ ta khlikòshǐ̃ apwa̤bǔplǒ/ apwa̤khòta̤dǒ̃khǔ̃ toǒ

16. Gǔ̃gaphǔ̃ ta̤nî̤dû pwa̤yṳ̂nṳnẽ̌nṳ pwa̤khòta̤dǒ̃khǔ̃ aprṳ̂kû nu mǐ̃ bǎ pǒhtǒ̃ pwa̤li̤pwa̤cò aprṳ̂, ta̤sǐ̃ya ta̤ma̤ aklo aprṳ̂ pwa̤kli ǒtobǎ akû.

Ta̤ma̤ ashuakhwè ta ta̤dǒ̃khǔ̃ toǒ

17. Gǔ̃gaphǔ̃ ta̤nî̤dû pwa̤yṳ̂nṳnẽ̌nṳ pwa̤khòta̤dǒ̃khǔ̃ aprṳ̂ ata̤dǒ̃khǔ̃ ta ta̤ma̤ ashuakhwè mǐ̃ totǐ dě ala̤ nu.

(a) Bǎ we̤lò̤ǐkhû ta̤kě̃nî̤dûgunò̤ shiphǔ̃gali̤ pǒǐ ta̤ǎměogle htě gatè̤yè̤phǔ̃ ata̤bǒhtu glèbǎ yè̤mě gutṳ̌lò̤ nǔ̃û nu,

(b) Ama̤hǐ kliklòna̤běcǎhî lòpwǐkè, ma̤dǔ̃htǒ̃ ta̤kě̃nî̤dûgunò̤ shiphǔ̃gali̤ pǒǐ shiplǒgahtu nu bǎ bǔhtu ta bǎ sǒhtushǔ̃dè kòyò pṳ̂pwa̤ya ta̤jûsǒ̃ǒ ata̤khǔ̃ta̤ǎ pṳ̌̃cǎ pṳ̂sana̤ ma̤htûhtǒ̃kě̃lò̤ ta̤ nu,

(c) Bǎ khò ta̤bǒhtu ata̤dǒ̃khǔ̃ gatè̤yè̤phǔ̃ ata̤bǒhtu taplǎ ta taplǎ ajokû dě bǎ hǐ̃bǎhǐ̃sho ǐlòte̤ ta̤yṳ̂klẽ̌nẽ̌klo ata̤ma̤ toǒ nu,

(d) Ama̤hǐ kliklòna̤běcǎhî aklo ta na̤běcǎhî aklo pṳ̌̃cǎ hǎmǎkè, ma̤dǔ̃htǒ̃ ta̤kě̃nî̤dûgunò̤ shiphǔ̃gali̤ pǒǐ (Federal Democracy) shiplǒgahtu nu bǎ we̤lò̤ ǐlòte̤ ta̤nẽ̌klẽ̌nẽ̌klohî,

(e) Bǎ ma̤htûhtǒ̃kě̃lò̤ ta̤nẽ̌klẽ̌nẽ̌klo ata̤ma̤ toǒ htě ta̤ǐlò̤te̤ yè̤mě ǒ ta̤kě̃nî̤dûgunò̤ shiphǔ̃gali̤ pǒǐ ata̤ǎměogle akû nu ně 2008 ata̤shěhtuyo̤ dòkwè kòsho phèkè hǒ dě abǎsha ta ta̤yṳ̂klẽ̌nẽ̌klo nu bǎ kě̃kòhòǐkhû, pǒtòwògèǐ ta sǒhtushǔ̃dè ta̤,

(f) Bǎ hǐ̃bǎhǐ̃sho ǐlòte̤ atobǔ̃khlẽ̌kha ata̤glèsèlè toǒ dě hǐ̃htǒ̃ yǎ gatè̤yè̤phǔ̃ ata̤bǒhtu akû ta phǐ̃ ata̤yè̤mě,

(g) Bǎ kě̃kòhòǐkhû ta̤we̤lò̤ to̤bǔ̃khlẽ̌kha ata̤shěhtuyo̤ dòkwè kòsho (gûmṳ̂) ta̤ma̤klo toǒ ta bǎ phǐ̃ ta̤gûmṳ̂ ata̤yè̤mě dě gatè̤yè̤phǔ̃ ata̤bǒhtu akû,

(h) Bǎ kě̃kòhòǐkhû ta̤ma̤htûhtǒ̃kě̃lò̤ ta̤kě̃nî̤dûgunò̤ shiphǔ̃gali̤ pǒǐ ata̤shěhtuyo̤ dòkwè kòsho ta̤ma̤klo toǒ bǎ ta̤hǐ̃htǒ̃ ga̤tè̤yè̤phǔ̃ ata̤bǒhtu ta phǐ̃nṳ hto ata̤yè̤mě akha nu,

(i) Gů̌gaphů̌ tạnị̂dû pwạyụ̂nụnẽ̌nụ apwạkhòtạdǒ̌khů̌ aprụ̂ mǐ̌ a bǎ khò gatẹ̀yẹ̀phů̌ atạbǒhtu atạdǒ̌khů̌.

(j) Bǎ hǐ̌bǎhǐ̌sho tạwịtạkẽ̌ dě gů̌gaphů̌ tạnị̂dû pwạyụ̂nụnẽ̌nụ pwạkhòtạdǒ̌khů̌ aprụ̂ tạlọ̀tẹplǒ akû ǒ hǐ̌kǎlẽ̌ bǎ mǎ dǒ gů̌gaphů̌ tạnị̂dû pwạyụ̂nụnẽ̌nụ pwạkhòtạdǒ̌khů̌ aprụ̂ pwạkhòdů̌ toǒ nu.

(k) Gů̌gaphů̌ tạnị̂dû pwạyụ̂nụnẽ̌nụ apwạkhòtạdǒ̌khů̌ aprụ̂ mạhǐ mạhtûhtǒ̌kẽ̌lọ̀ tạphǐ̌tạmạ nu bǎ pǒhtǒ̌ tạsǐ̌ya tạmạklo pwạmạjè aprụ̂ khahtě alọbǎ nu.

Pwạphǐ̌ tạdǒ̌khů̌ aprụ̂, pwạkhò tạdǒ̌khů̌ aprụ̂ ta pwạmạtạmạ aprụ̂ toǒ

18. Bǎ pǒhtǒ̌ gů̌gaphů̌ tạnị̂dû pwạyụ̂nụnẽ̌nụ apwạkhòtạdǒ̌khů̌ aprụ̂ pwạbǔplǒ toǒ mạhǐ mạhtûhtǒ̌kẽ̌lọ̀ tạkẽ̌nị̂dûgunọ̀ shiphů̌galị pǒǐ shiplǒgahtu atạlọbǎkhů̌ atọpụ̂gugè nů̌û nu. Bǎ pǒhtǒ̌ yǎ akha khahtě alọbǎ nu pǒhtǒ̌ gů̌gaphů̌ tạnị̂dû pwạpǒǐga hǐ̌htǒ̌ shů̌htǒ̌ amịcèrẽ̌ toǒ abǎkhwẽ̌ ta aklẽ̌aklo pwạsǐ̌pwạjò pa akla tạbǔhtushů̌dèlọ̀glò aprụ̂ toǒ (Joint Coordination Committee), pwạkhòtạdǒ̌khů̌ aprụ̂ toǒ (Commissions) ta pwạmạtạmạ aprụ̂ toǒ (Working Groups) nu.

19. Gů̌gaphů̌ tạnị̂dû pwạyụ̂nụnẽ̌nụ pwạkhòtạdǒ̌khů̌ aprụ̂ pǒhtǒ̌ pwạphǐ̌tạdǒ̌khů̌ aprụ̂, pwạkhòtạdǒ̌khů̌ prụ̂ ta pwạmạtạmạ aprụ̂ toǒ dě bǎ wẹlọ̀ phlokhů̌phlokò totǐtomẽ̌ bǎ asî tạdǒ̌khů̌ aklẽ̌aklo toǒ hto dě bǎ phǐ̌nụ tạhǐ̌bǎlọ̀glò yẹ̀si dě gů̌gaphů̌ atạnị̂dû pwạyụ̂nụnẽ̌nụ apwạkhòtạdǒ̌khů̌ aprụ̂ ǒ. Pwạphǐ̌tạdǒ̌khů̌ aprụ̂ ta pwạkhòtạdǒ̌khů̌ aprụ̂ toǒ pǒhtǒ̌ ǐlọ̀jò tạdǒ̌khů̌ abǎsha ta tạmạ klẽ̌dů̌pụ̂klokû pwạsǐ̌pwạjò pwạmạjè aprụ̂ toǒ dě gů̌gaphů̌ atạnị̂dû pwạyụ̂nụnẽ̌nụ apwạkhòtạdǒ̌khů̌ aprụ̂ atạyẹ̀si akû nu.

AGLÒ LI̤̮MA (4)

JOKÛKHA GŮGAPHŮ TA̤NÎ̤DÛ PWA̤PŎÏGA ATA̤DŎKHŮ TOŎ

20. Jokûkha gůgaphů ta̤nî̤dû pwa̤pŏïga bă ma̤htûhtŏkĕlo̤ ta̤ămĕogle htŏo ashiga ta̤yè̤lo̤ toŏ, ta̤to̤ni̤to̤shĕ toŏ ta ganĕklĕnĕklo.

21. Ma̤hĭ ma̤htûhtŏkĕlo̤ gůgaphů ta̤nî̤dû pwa̤yṳ̂nṳnĕnṳ pwa̤khòta̤dŏkhů aprṳ̂ ĭlòte̤ ta̤tèhè ta̤ma̤ lo̤mo̤ toŏ nu bă ma̤htuăhtuplŏ ta khodů shigakhů aprṳ̂ toŏ, shiphůgali̤ pwa̤tò̤gòga apwa̤bŭplŏ toŏ ta dola̤gakû apwa̤bŭplŏ toŏ nu.

22. Ama̤hĭ na̤bĕcăhî aklo lòpwĭ hămă ta ma̤důhtŏ ta̤kĕnî̤dûguno̤ shiphůgali̤ pŏïga nu gůgaphů ta̤nî̤dû pwa̤yṳ̂nṳnĕnṳ pwa̤khòta̤dŏkhů aprṳ̂ we̤lo̤ïkhû ta̤nĕklĕnĕklohî akho bă ĭlòte̤ gůgaphů ta̤nî̤dû pwa̤pŏïga ata̤nĕklĕnĕklohî toŏ dĕ bă ma̤htûhtŏkĕlo̤ yă.

(a) Bă ĭlòte̤ jokûkha gůgaphů ta̤nî̤dû pwa̤pŏïga ata̤pŏklĕpŏklo ta ta̤nĕklĕnĕklo toŏ pṳ̂lṳ̂ ta ta̤ămĕogle ata̤to̤ni̤to̤shĕ, ata̤yè̤lo̤ toŏ, aganĕklĕnĕklo pwa̤khòdů toŏ akhů dĕ ma̤htûhtŏkĕlo̤ yă.

(b) Ma̤hĭ kliklòna̤bĕcăhî̤ aklo pa ta na̤bĕcăhî aklo pṳ̊că hămăkè nu bă lṳ̂khůlṳ̂kò bò yă ta shigakhů, ta̤ma̤guma̤khĕkhů, kòyòkhů, shigahŭwa̤khů ta phůjokhů, ta̤tò̤gòkhů ta ta̤ma̤kwaĭkhů toŏ nu.

23. Shigakhů

(a) Bă ma̤ŏkŭ lòkhlă gutṳkè kli apolo na̤bĕcăhî ata̤glèpŏïshiga aklĕaklo toŏ htĕ ama̤jîma̤jû ăgoălè gatè̤yè̤phůli̤ toŏ, jokûkha gůgaphů ta̤nî̤dû pwa̤pŏïga nu mĭ ma̤hĭ a ta̤ma̤htûhtŏkĕlo̤ aklĕaklo toŏ mĕglo shůsho nu bă shůdèlo̤glòshŭ ta gůgaphů ta̤nî̤dû pwa̤yṳ̂nṳnĕnṳ pwa̤khòta̤dŏkhů aprṳ̂.

(b) Ma̤hĭ ma̤důhtŏ ta̤kĕnî̤dûguno̤ shiphůgali̤ pŏĭ shiplŏgahtu nu bă lṳ̂kůma̤ků gůgaphů ta̤nî̤dû pwa̤yṳ̂nṳnĕnṳ pwa̤khòta̤dŏkhů aprṳ̂ (NUCC) a klĕaklo ta̤yṳ̂klĕnĕklo.

(d) Ama̤hĭ phûplîma̤be ma̤hămăkè ta̤ăgoălè gatè̤yè̤phůli̤ dòkwè toŏ nu, bă we̤lo̤ ĭhtŏ la̤ma̤kwaĭ kòyò ashuakhwè kòshĭ toŏ dòkwè gûmṳ̂ toŏ dĕ phĭnṳ ta̤yè̤si

jokûkha dòkwè aklo aglò yḛ̌ma (5) akû nu hto dě bă ma̤htûhtŏ̌kḛ̌lǒ̤ gatḛ̀yḛ̀phṻ ata̤tò̤gò ta dòkwè cŏtè pŏpḛ̀ta̤ nu.

(e) Klı̌̌shŭto̤ dŏ̌tûklṻ gatḛ̀yḛ̀phṻ ahî ata̤kèsḛ̌̌kosŏ (Civil Disobedience Movement) pa ta pwa̤kli ata̤kèsḛ̌̌kosŏ toŏ ŏ nèhè nèhè nu bă ma̤htûhtŏ̌kḛ̌lǒ̤ yă dě alo̤băkhṻ ta̤kḛ̌shṻma̤jè, ta̤tohtu, ta̤bŭhtu, ta̤shṻdèhtu, ta̤ăhtuma̤plŏ tocŏ akû nu.

(f) Ama̤hı̌ ta̤ma̤guma̤khḛ̌ ta wûhtakû akòshı̌̌kòtṳ ı̌khṻı̌ă kliklò apolo gûjûmě sigwi shigahî ta̤ma̤jîma̤jû aklḛ̌aklo yṻlò̤ŏkŭkè nu bă ăhtuma̤plŏ ta shigakû shibăgakhlo pwa̤bŭplŏ ı̌khṻı̌ă ta̤kḛ̌nı̤̂dûguno̤ shiphṻgalı̤ pŏı̌ga ata̤kèsḛ̌̌kosŏ toŏ ta gatḛ̀yḛ̀phṻ toŏ.

(g) Ma̤hı̌ jokûkha gṻgaphṻ ta̤nı̤̂dû pwa̤pŏı̌ga a shigakhṻ ata̤to̤hèto̤ phowı̤̂htŭ toŏ hèphwèdărı̌̌ nu bă cṻ ta ta̤nḛ̌klḛ̌nḛ̌klohî ata̤ma̤klo akû dě alo̤bă ta̤guta̤khḛ̌khṻ ta wûhtakû akhṻakhî bă bŏsṻkhăkho ta shila̤gakû shibăgakhlo pwa̤tûsû mò̤ga ta̤kḛ̌nı̤̂dûguno̤ shiphṻgalı̤ pŏı̌ga ata̤kèsḛ̌̌kosŏ toŏ ta gatḛ̀yḛ̀phṻ toŏ dě bă kḛ̌jèma̤jè yă.

(h) Dě shigagṻga ata̤lòtḛplŏhtu toŏ akû, ta̤lòtḛplŏ pṳ̌̌că akû ma̤hı̌ kò olò̤glò kliklò agroagru tò̤ nu bă bŏsṻkhăkho ta pwa̤tûsû mò̤ga ta̤kḛ̌nı̤̂dûguno̤ shiphṻgalı̤ pŏı̌ga ata̤kèsḛ̌̌kosŏ apwa̤bŭplŏ toŏ.

24. Shibăgakhlokhṻ

(a) Ma̤hı̌ ma̤dṻhtŏ̌ ta̤kḛ̌nı̤̂dûguno̤ shiphṻgalı̤ pŏı̌ shiplŏgahtu nu bă ma̤ ta̤ to̤htṻ shigagṻga apwa̤pŏı̌shiga toŏ olò̤glò, tûsṻkṻ ta bŏsṻkhăkho ăhtuma̤plŏ nu.

(b) Shibăgakhlo ta̤bŏsṻkhăkho aklḛ̌aklokû nu bă bŏsṻ ta hăkhṻpwa̤to̤jo pa ta shigagṻga apwa̤pŏı̌shiga toŏ, shigagṻga apwa̤bŭplŏ toŏ ma̤pûhı̌ shigagṻga aprṳ̂aho olò̤glò cŏtḛ̀ na̤cḛ̌na̤lı̤̂ jokûkha gṻgaphṻ ta̤nı̤̂dû pwa̤pŏı̌ga nu.

(c) Kṻta shigagṻga adòkwè toŏ aklokû bă shḛ̌lò̤si shigagṻga ata̤olò̤lı̌̌lă ma̤kwaı̌ shiplŏgahtu ta gatḛ̀yḛ̀phṻlı̤ shiplŏgahtukû nu.

(d) Bă bŏsṻkhăkho ta pwa̤tûsû ta̤kḛ̌nı̤̂dûguno̤ shiphṻgalı̤ pŏı̌ ata̤kèsḛ̌̌kosŏ khodṻ shiga toŏ ta ata̤nḛ̌klḛ̌nḛ̌klohî ta̤ma̤klo toŏ nu.

(f) Amạhǐ shigagǚga aprṳ̂aho pṳ̂nạcě̌ kliklò agroagru gûjûmě sigwi shigahî atạsǔ bǎshǚ cî nǚû tạmǚ ta amạhǐ kòyò kaǎhtǒ̌ mạ asî tạmǚ dě shigagǚga tạcîyṳ̂khǚ toǒ nu bǎ cǚkǚ ta phǚjo aklě̌aklo toǒ.

25. Tạmạgumạkhě̌khǚ

(a) Amạhǐ tạmạgumạkhě̌ ta wûhtakû akòshǐ̌kòtụ ǐkhǚǐǎ kliklò apolo gûjûmě sigwi shigahî tạmạjîmạjû aklě̌aklo yǚlọ̀ǒkǔkè nu bǎ lṳ̂kǚ shigagǚga atạpṳ̂glo apwî̤ toǒ dě bǎ ǎhtumạplǒ ta pwạphǐ̌tạdǒ̌khǚ, pwạkhòtạdǒ̌khǚ, pwạmạcǒmạtẹ̀ tạ shigakû shibǎgakhlokû apwạbǔplǒ toǒ nu.

(b) Mạhǐ gatẹ̀yẹ̀phǚlị atạmạgumạkhě̌ akòshǐ̌ wǒge sǒ, wûhta sǒhè shǎtẹwẹ dě ǎjòwẹ̀jòge sǒ ta nî̤bǎjò wûhta aklě̌aklo ǒ nu bǎ kě̌jèmạjè asî.

(c) Kliklò apolo gûjûmě sigwi shigahî akhǚakhî mạhǐ mạkwaǐ ta mạhě̌yǎ tạmạgumạkhě̌ atạbǐtạhtǒ toǒ lọ̀ gatẹ̀yẹ̀phǚlị akhǚ nu bǎ ǐlọ̀tẹ tạmạ aklě̌aklo.

(d) Bǎ tè tạmạ wẹlọ̀ tạmạgumạkhě̌ aklě̌aklo atoaphǐ̌ ta tạmạdǚhtǒ̌ tạkě̌nî̤dû gunọ̀ shiphǚgalị pǒǐ shiplǒgahtu ahtukha nu.

26. Kòyòkhǚ

(a) Shiphǚgalị pǚkhlipǚcǎ htě apakǚ ta tạbòkè nạběcǎhî ahtu ta ahtu tọ̀hǐ̌kǎlě̌ akhòbǎ nạběcǎhî aklo tạmạgumạkhě̌khǚ, kòyòkhǚ, tạshěkhǚ atạǎgoǎlè dě plǒ̌shiplòga cǚǒdoǒgakè shigahǔwạ aga toǒ hǐ̌htǒ̌ sǒ̌yụ sǒ ta mọ̀shigaphǚ nu mǐ̌ bǎ mạmṳ̂mạplî bǎ yǎ. Bǎ glè dǒ tạglèsèlè toǒ mạhǐ asî ǒdoǒga lọlọjò mọ̀shigakû nu.

(b) Kliklò apolo gûjûmě sigwi shigahî dě amạjîmạjû ǎgoǎlè akhǚakhî kòyò plǒ̌doplǒ̌gakè toǒ, tạshaǎmạgu aklě̌ ta tạǒlû lọ̀lị pǐ̌lûkè dě amạhǐ ǐjò asî kòyòkhǚya atạgwèbǎǐ tạkě̌shǚmạjè toǒ nu bǎ bǒsǚkhǎkho ta hǎkhǚ tabě pwạtọjo, shigagǚga pwạmạjè pwạbǔplǒ toǒ nu.

(c) Kòyò htě akě̌lǎ tanị tanị lạǎlạo behtǒ̌belọ̀ nu bǎ mạjè yǎ pwǐ tǎnî̤ nu.

(d) Bǎkwigwèbǎĭ pwa̤sĭ̌pwa̤jò, pwa̤jòlîmò toǒ a ta̤sĭ̌ta̤jò aklĕ̌aklo a cǚǒto̤kè dě shigahǚwa̤ toǒ nu.

27. Ta̤tò̤gò ta ta̤ma̤kwaĭ

(a) Jokûkha gǚgaphǚ ta̤nî̤dû pwa̤pǒĭga bǎ dǒnèlò̤glòshǔ ta gǚgaphǚ ta̤nî̤dû pwa̤yṳ̂nṳnĕ̌nṳ pwa̤khòta̤dǒ̌khǚ aprṳ̂ dě we̤lò̤ ma̤htûhtǒ̌kĕ̌lò̤ gatè̤yè̤phǚ ata̤tò̤gò ta ta̤ma̤kwaĭ awi̤akĕ̌ toǒ, ta̤ma̤kwaĭ shiplǒgahtu ata̤ma̤kwaĭ gǚgaphǚ ata̤glèsèlè toǒ nu.

(b) Jokûkha gǚgaphǚ ta̤nî̤dû pwa̤pǒĭga nu ma̤hĭ dòkwè pǒtòwòpè̤ cǒtè̤ ta ma̤kwaĭ gatè̤yè̤phǚ ata̤tò̤gò nu bǎ ĭlòte̤ phwĕ̌ gatè̤yè̤phǚ ata̤glèsèlè ta ma̤htûhtǒ̌ yǎ.

(c) Jokûkha gǚgaphǚ ta̤nî̤dû pwa̤pǒĭga ma̤ ta̤ abǎsha ta ta̤ma̤kwaĭ gamo̤kû gatè̤yè̤phǚ toǒ ata̤ma̤kwaĭ gatè̤yè̤phǚ ata̤glèsèlè akha nu a bǎ olò̤glò gamo̤kû shiphǚgali̤ pwa̤tò̤gò cǚle̤cǚge apwa̤bǔplǒ aklo ta shǚdèshǔ yǎ.

AGLÒ YȄMA (5)

JOKÛKHA DÒKWÈ AKLO

Tạkě̈nị̈dûgunọ̈ shiplǒgahtu dòkwè aklo

28. Jokûkha atạkě̈nị̈dûgunọ̈ shiplǒgahtu dòkwè aklohî mǐ̈ a ǒ mě dě ně 2020 be kò mạ shigakhǚ aprụ̈pụ̈că tạwǚhtǒ̈pwè akha anị̂bă tạwǚlă kălě̈ mǐ̈ apakǚ ăkǚmạkǚ ta pwạmạjîmạjû kliklò gûjûmě sigwi shigahî tọ̈ shiplǒgahtu pwạplûkhǚ aplụ̈ toǒ anạlọ.

29. Ně 2020 be kò mạ shigakhǚ aprụ̈pụ̈că tạwǚhtǒ̈pwè akha apẹ̈ dě ajûkǚ "tạkě̈nị̈dûgunọ̈ shiphǚgalị̈ pǒǐ atạăměogle" bǒsǚkhăkho mạhtǚhtǒ̈kě̈lọ̈ yă, ăkǚmạkǚ ta pwạmạjîmạjû kliklò gûjûmě sigwi shigahî tọ̈ shiplǒgahtu pwạplûkhǚ aplụ̈ toǒ pakǚ dě bă pǒhtǒ̈ shiplǒgahtu pwạplûkhǚgûlạ pwạphǐ̈tạdǒ̈khǚ aprụ̈.

30. Shiplǒgahtu pwạplûkhǚgûlạ pwạphǐ̈tạdǒ̈khǚ aprụ̈ mạ tạkě̈nị̈dûgunọ̈ shiplǒgahtu ajokûkha dòkwè aklo akha nu bă lụ̈kǚ "tạkě̈nị̈dûgunọ̈ shiphǚgalị̈ pǒǐ atạěogle" akû tạtọnịtọshě, tạyẹ̀lọ̈, ganě̈klě̈ně̈klo aklokû ta gǚgaphǚ tạnị̈dû pwạyụ̈nụně̈nụ pwạkhọ̀tạdǒ̈khǚ aprụ̈ ǐ̈lòtẹ tạyụ̈klě̈ně̈klo ta tạně̈klě̈ně̈klohî atạmạklo toǒ dě mạhǐ mạhtûhtǒ̈kě̈lọ̈ tạ nu bă bě̈lọ̀pụ̈gloǐ dòkwè alọbă toǒ.

31. Shiplǒgahtu pwạplûkhǚgûlạ pwạphǐ̈tạdǒ̈khǚ aprụ̈ mạ dòkwè aklo tạmạ akha pwǐ tạkě̈nị̈dûgunọ̈ shiphǚgalị̈ pǒǐ atạăměoglekû akho bă lụ̈kǚ gǚgaphǚ tạnị̈dû pwạyụ̈nụně̈nụ pwạkhòtạdǒ̈khǚ aprụ̈ ǐ̈lòwẹlọ̈ tạně̈klě̈ně̈klohî toǒ ta bă phǐ̈nụ tạyụ̈klě̈ně̈klo atạhǐ̈bălọ̀glò tạolọ̀glò dě phûplî, bě̈kè, bě̈lọ̀pụ̈glo dòkwè.

32. Tạăměogle htǒo akho bă mạhtûhtǒ̈kě̈lọ̈ ganě̈klě̈ně̈klo ta tạně̈klě̈ně̈klòhî aklě̈aklo toǒ dě mạhǐ mạkě̈htǒ̈ dòkwè alọbă toǒ nu bă kaă ta mạ shiplǒgahtu pwạplû.

33. Bă phûplî, bě̈kè tạăgoălè gatẹ̀yẹ̀phǚlị̈ tagalạ dòkwè toǒ dě bă wẹlọ̀pụ̈glo tạmạkwaǐ kòyò ashuakhwè kòshǐ̈ toǒ adòkwè toǒ.

AGLÒ MASUSŎ (6)

JOKÛKHA TẠPŎSHIPŎGA AKLO

Tạkễnị̂dûgunọ̀ shiplŏgahtu tạpŏshipŏga aklo

34. Mạhĭ mạhtûhtỗkễlọ̀ jokûkha tạpŏshipŏga nu bă pŏhtỗ gủ̃gaphủ̃ tạnị̂dû pwạpŏĭga.

35. Shiplŏgahtu pwạplûkhủ̃gûlạ pwạphĩ̌tạdỗkhủ̃ aprụ̂ pŏhtỗ jokûkha gủ̃gaphủ̃ tạnị̂dû pwạpŏĭga nu bă pŏhtỗ yă dĕ gủ̃gaphủ̃ tạnị̂dû pwạyụ̂nụnễnụ pwạkhòtạdỗkhủ̃ aprụ̂ tạshủ̃dèlọ̀glòshŭ akû.

36. Shigakhủ̃dủ̃nạ ta shigakhủ̃dủ̃nạ ginị̌pwạ tapwạ toŏ nu mĩ̌ ahtû ta shiga aplụ̂ hĭkŏdủ̃ kûshủ̃htû mịdủ̃săhtû toŏ.

37. Shiplŏgahtu pwạkhòdủ̃khủ̃ mĩ̌ a htû ta jokûkha gủ̃gaphủ̃ tạnị̂dû pwạpŏĭga ahĭkŏdủ̃.

38. Shiplŏgahtu pwạkhòdủ̃khủ̃ ta jokûkha gủ̃gaphủ̃ tạnị̂dû pwạpŏĭga nu mĩ̌ abă khò gủ̃gaphủ̃ tạnị̂dû pwạyụ̂nụnễnụ pwạkhòtạdỗkhủ̃ aprụ̂ ta gatẹ̀yẹ̀phủ̃ atạbŏhtu tạdỗkhủ̃.

39. Jokûkha gủ̃gaphủ̃ tạnị̂dû pwạpŏĭga aprụ̂ mĩ̌ bă pŏhtỗ yă ta kòyò dĕ alạ nu toŏ.

(a) Shigakhủ̃dủ̃nạ

(b) Shigaya pwạyụ̂nụnễnụ

(c) Shigakhủ̃dủ̃nạ ginị̌pwạ tapwạ (1)

(d) Shigakhủ̃dủ̃nạ ginị̌pwạ tapwạ (2)

(e) Shiplŏgahtu pwạkhòdủ̃khủ̃

(f) Shiplŏgahtu pwạkhòdủ̃ ta pwạkhòdủ̃ ginị̌pwạ tapwạ toŏ

(g) Shiplŏgahtu phủ̃jodủ̃khủ̃

(i) Shiplŏgahtu cèrễdủ̃khủ̃

40. Shigaya pwạyû̠nụnĕ̌nụ tapwạ nu mạhĭ mạhtûhtǒ̌kĕ̌lọ̀ tạkĕ̌nî̠dûgunọ̀ shiphǚgalị pŏĭ atạăměogle aganĕ̌klĕ̌nĕ̌klo ta shigatạtọhè toŏ dĕ tạkĕ̌nî̠dûgunọ̀ shiphǚgalị pŏĭ atạăměogle tạwẹlọ̀ŏ tạnĕ̌klĕ̌nĕ̌klo akû nu a bă ĭlẹĭyọ gǚgaphǚ tạnî̠dû pwạpŏĭga.

41. Shigaya pwạyû̠nụnĕ̌nụ tapwạ anạdǚkhǚdǚ nĕla mĭ̌ asŏsŏ ta jokûkha gǚgaphǚ tạnî̠dû pwạpŏĭga ata.

42. Mạhĭ shiplŏgahtu pwạkhòdǚkhǚ mạhtûhtǒ̌kĕ̌lọ̀ tạăměogle atạyẹ̀lọ̀ toŏ ta jokûkha gǚgaphǚ tạnî̠dû pwạpŏĭga ashiklĕ̌gaklo ta tạnĕ̌klĕ̌nĕ̌klohî tạmạ aklo toŏ nu a bă shǚdèlọ̀glò ta gǚgaphǚ tạnî̠dû pwạyû̠nụnĕ̌nụ pwạkhòtạdǒ̌khǚ aprû̠ dĕ a ĭlòjò tạdǒ̌khǚ ta tạmạ ashuakhwè toŏ dĕ nạbĕcăhî pwạbŭplŏ tạprû̠ alọ băbă, kòyò toŏ tapwạ alọ băbă, kòyòsaprû̠ alọ băbă nu.

43. Jokûkha gǚgaphǚ tạnî̠dû pwạpŏĭga aprû̠ shǚdèlọ̀glò ta gǚgaphǚ tạnî̠dû pwạyû̠nụnĕ̌nụ pwạkhòtạdǒ̌khǚ aprû̠ dĕ a bă wẹlọ̀yẹ̀sipû̠glo shiplŏgahtu jokûkha tạpŏshipŏga atạglèsèlè.

44. Mạhĭ mạhtûhtǒ̌kĕ̌lọ̀ gatẹ̀yẹ̀phǚ atạbŏhtu tạyẹ̀sijûsǒ̌ gǚgaphǚ tạnî̠dû pwạpŏĭga ashiklĕ̌gaklo ta tạnĕ̌klĕ̌nĕ̌klo tạmạ aklo toŏ nu a bŏsǚshǚdèlọ̀glò ta pwạbăsha pwạkhòdǚ toŏ dĕ a pŏhtǒ̌jò pwạphĭ̌tạdǒ̌khǚ ta pwạkhǒ̌tạdǒ̌khǚ taglò ta taglò aya dĕ shǚnụjò pwạplûkhǚ aplû̠ toŏ, shiphǚglị pwạtọ̀gò pwạbŭplŏ toŏ, shigakhǚ aprû̠ toŏ, dogakhǚ pwạbŭplŏ toŏ aplû̠ ta atopajò toŏ nu.

45. Bă shigakhǚdǚnạ mạkĕ̌htǒ̌pe atạdǒ̌khǚ tọ̀ akha nu shigakhǚdǚnạ ginĭ̠pwạ tapwạ (1) bă khò shigakhǚdǚnạ atạdǒ̌khǚ. Bă shigakhǚdǚnạ ginĭ̠pwạ tapwạ (1) mạkĕ̌htǒ̌pe atạdǒ̌khǚ tọ̀ akha nu shigakhǚdǚnạ ginĭ̠pwạ tapwạ (2) bă htû gûmû̠ shigakhǚdǚnạ dĕ bă khòtạdǒ̌khǚ.

AGLÒ SUSǑTAMA (7)

JOKÛKHA TẠCÎ TẠMǛ AKLO

46. Jokûkha htoo abăsha ta tạcî tạmǘtạsha aklo tạcî tạmǘ aklo mǐ a ǒlọlị pe dě shiphǖgalị tạkěnị̂dûgunọ shiplǒgahtukû shiphǚgalị pwạtọgò pwạbǔplǒ toǒ akhǒdekû dě asî shilạgakû.

47. Jokûkha htǒo tạkěnị̂dûgunọ shiplǒgahtu atạcî tạmǖhî mǐ a ǒ dě "gǚgaphǚ tạnị̂dû pwạpǒïga" atạolọglò dolạgakû tạcîyụ̂khǚ toǒ akû băbă, shiphǚgalị pwạtọgò pwạbǔplǒ toǒ pǒhtǒ bòhtǒ adolạgakû tatọ hto tatọ dolạgakû atạcî tạmǚ aklokû nu. Tạcîyụ̂khǚ toǒ ta tạcǒtạtẹ̀ aklo toǒ dě akhǚ nu ăïmạï tạcî ahî dě tạcî tạmǚtạsha mǐ a bă phikhlòlạ nị̂dûnị̂ja.

48. Gamọ/tạkěnị̂dû aklo[1]kû abăsha ta tạcî tạmǚ bă alọbă mạlị̂ tạmǚtạsha akha nu gǚgaphǚ tạnị̂dû pwạyụ̂nụnẹ̌nụ pwạkhòtạdǒkhǚ aprụ̂ bă pǒhtǒ tạcî pwạshǚdèlọglò tạdǒkhǚ aprụ̂ kǚta dolạgakû pwạcîtạ ashuakhwèhî ǒ aplụ̂ toǒ akla nu.

49. Pwạcî tạmǚ ǒ dě tạkěnị̂dûgunọ shiplǒgahtu aprụ̂kû tạkěnị̂dûgunọ gamọ toǒ ta tạkěnị̂dû aklokû toǒ cî khlòlạ tạcị̂ tạmǚkhǖya ǒ pọ̌ta bă khò dòkwè tạdǒkhǚ. Bă lụ̂kǚ ăïmạï dǒǔ lạbǒlạklo htǒca lạklo toǒ htě adîdò tèplẽ̌ ta kòyò ashuakhwè toǒ tọ nu.

50. Tạmạmǖmạsha jokûkha pwạcî tạmǚ toǒ tọ kha htě akhabǒ dòkwè dě dǒklẽ̌shẽ̌klò asî băbă, phǚcă asî băbă tạcị̂ tạmǚtạsha atạolọglò toǒ khǚca ǒ mǒ tọ nu.

51. Jokûkha htǒo kha tạcîyụ̂ taglò ada takǔ (tọmǐ) tạolọglò nu ǒ pubǐ dě pwạtǒbăhè pụ̌pwạ ta tạpǒklẽ̌pǒklò aklẽ̌aklokû.

[1] Khònọkha tạhtûhtǒ shigakhǚ, tạpǒshipǒga akhîakhakû nu gamọ ta gakudǚ atạbẽ̌pạ akhîakhakû dě gamọ/tạkěnị̂dû aklo hǐ yă.

AGLÒ MALȊ̤SǑ (8)

GAMO̤/TA̤KĚ̌N̤Î̤DÛ AKLO TOǑ SHIGAKHȖ̂, DÒKWÈ AKLO TA TA̤CÎ TA̤MȖ̌

52. Ta̤ǎměogle htǒo akû lṳ̂kṻ ta̤ma̤dṻhtȍ ta̤kě̌n̤î̤dû aklo akhṻakhî gamo̤/ta̤kě̌n̤î̤dû aklo toǒ ata̤bě̌htȍ ta̤ ta na̤ aklokû nu bǎ pǒhtȍ abǎsha ta gamo̤/ta̤kě̌n̤î̤dû aklo toǒ ashigakhṻ, dòkwè aklo ta ta̤cî ta̤mṻ ta ta̤cî ta̤mṻ aklȅaklo alo̤bǎ toǒ nu.

53. Shiplǒgahtu ta gamo̤/ta̤kě̌n̤î̤dû aklo toǒ ajokû dòkwè aklo, pǒshipǒga aklo ta ta̤cî ta̤mṻ aklo ta̤wi̤ta̤kȅ toǒ mȉ shṻdèlò̤glò yǎ gṻgaphṻ ta̤n̤î̤dû pwa̤yṳ̂nṳnȅnṳ pwa̤khòta̤dȍkhṻ aprṳ̂ kla.

AGLÒ LỊ̈SŎ TAMA (9)

TẠBŮ̌KHLĚ̌KHA TẠMẠWŎNĂ TẠGLÈSÈLÈ TOŎ

54. Bă pŏhtŏ̌ pwạwẹlọ̀ atobŭ̌khlĕ̌kha atạshehtuyọ dòkwè kòsho tạmạ aprụ̂ ta ĭlọ̀ asî tạdŏ̌khŭ̌ jokûkha nu pe.

55. Atobŭ̌khlĕ̌kha atạshehtuyọ dòkwè kòsho gûmụ̂ nu bă olọ̀glò yẹ̀si wĭ yă dĕ gŭ̌gaphŭ̌ tạnị̂dû pwạyụ̂nụnĕ̌nụ pwạkhòtạdŏ̌khŭ̌ aprụ̂lọ ta bă hĭ̌shŭhtŏ̌ yă dĕ gatẹ̀yẹ̀phŭ̌ atạbŏhtu kû.

56. Jokûkha tûlŭ̌hto pĕ gŭ̌gaphŭ̌ tạnị̂dû pwạyụ̂nụnĕ̌nụ pwạkhòtạdŏ̌khŭ̌ aprụ̂ bă pŏhtŏ̌ atobŭ̌khlĕ̌kha atạshĕhtuyọ dòkwè akû kòprụ̂kòphă khŭ̌ă papọ dĕ atobŭ̌khlĕ̌kha gŭ̌gaphŭ̌ tạnị̂dû pwạpŏĭga (Transitional National Unity Government – TNUG) akla.

57. Hto dĕ gŭ̌gaphŭ̌ tạnị̂dû pwạpŏĭga bă gŭ̌gaphŭ̌ tạnị̂dû atạshĕhtuyọ dòkwè kòsho akû abă ĭlọ̀ tạmạshumạkhwè atạbŭ̌khlĕ̌ tạdŏ̌khŭ̌ dĕ gŭ̌gaphŭ̌ tạnị̂dû pwạpŏĭga akhŭ̌.

58. Bă mạhtophlŭ yẹ̀sihto tạmẹphò 56 ta 57 dĕ gatẹ̀yẹ̀phŭ̌ atạbŏhtu akû ta taplăpa tạkĕ̌nị̂dûgunọ̀ shiphŭ̌galị pŏĭ atạăměogle amẹglò (2) jokûkha tạshĕhtuyọ dòkwè kòsho atạglèsèlè htŏ̌tụphlŭkè hŏ dĕ gŭ̌gaphŭ̌ tạnị̂dû pwạyụ̂nụnĕ̌nụ pwạkhòtạdŏ̌khŭ̌ aprụ̂ bă lalọ̀ yă.

AGLÒ MASHǏ (10)

TẠPHÛPLÎMẠBE TẠǍMĚOGLE

59. Shiga dǚhtǒ̈lẹ̈htǒ̈ akhîakha akû nu sǒ̈yụ̈ phûphîmạ̈be jokûkha tạ̈shěhtuyọ̈ dòkwè kòsho atạ̈glèsèlè hǐ̈kălẽ̈ bă phûplîmạ̈be yă dě gǚgaphǚ tạ̈nî̤dû pwạ̈yṳ̂nụ̈nẽ̈nụ̈ pwạ̈khòtạ̈dǒ̈khǚ aprṳ̂ aklě̈băklòbă akû hto dě hǐ̈htǒ̈ yă gatẹ̈yẹ̈phǚ atạ̈bǒhtukû phǐ̈pû a tạ̈yẹ̀si.

AGLÒ SHĬTAMA (11)

TẠMĂLỌ̀ TACĂTACĂ

60. Tạkĕ̃nị̂dûgunọ̀ shiphủ̆galị pŏĭ atạăměogle htŏo amẹglò (2) anĕala mĭ̃ aŏtọ wẹlọ̀hto atobủ̆khlĕ̃kha tạshĕhtuyọ dòkwè kòsho bă aŏsamụ sakhủ̆lủ̆ akha nu.

61. Bă nĕ 2021, lalûlasă (1) sa tọlọ̀khònọ̀ kliklò apolo gûjûmĕ sigwi shigahî toŏ lălọ̀ dòkwè, tạyụ̂klĕ̃nĕ̃klo ta tạda toŏ pụ̂că nu ata mịasă ŏpe dĭ̃kĭ̃ tọ̀ bă lalọ̀ yă.

62. Bă kò lălò yẹ̀si tạkĕ̃nị̂dûgunọ̀ shiphủ̆galị pŏĭ atạăměogle htŏo hŏ tọ̀ kha nu shiplŏgahtu pwạplûkhủ̆gûlạ pwạphĭ̃tạdŏ̃khủ̆ aprụ̂ lălọ̀ mŏ̃ dòkwè, da, tạyụ̂klĕ̃nĕ̃klo ta tạpụ̂glolị̂ toŏ dĕ atèplĕ̃ mŏ̃ ta tạkĕ̃nị̂dûgunọ̀ shiphủ̆galị pŏĭ atạăměogle tọ̀ nu mĭ̃ a mĕgle pe. Shiplŏgahtu pwạplûkhủ̆gûlạ pwạphĭ̃tạdŏ̃khủ̆ aprụ̂ nu khahtĕ dòkwè, da, tạyụ̂klĕ̃nĕ̃klo ta tạpụ̂glolị̂ toŏ to ta tạăměogle htŏo tọ̀ hĭ̃kălĕ̃ shủ̆dèlọ̀glò aklĕ̃aklo ta gủ̆gaphủ̆ tạnị̂dû pwạyụ̂nụnĕ̃nụ pwạkhòtạdŏ̃khủ̆ aprụ̂ wẹlọ̀ĭlọ̀ tạnĕ̃klĕ̃nĕ̃klohî aklo toŏ dĕ ato phûphîmạbe toŏ mạbe, ato bĕ̃kè toŏ bă bĕ̃kè yă.

63. Bă mạ tạ tạăměogle htŏo atạyẹ̀lọ̀, tạnĕ̃klĕ̃nĕ̃klo tạmạklo toŏ akha shigabủ̆khlĕ̃ dĕ alọbă bŏhtuĭlọ̀ mạhtu tètè tạnĕ̃klĕ̃nĕ̃klohî tạmạklo toŏ hĭ̃kălĕ̃ gủ̆gaphủ̆ tạnị̂dû pwạyụ̂nụnĕ̃nụ pwạkhòtạdŏ̃khủ̆ aprụ̂ bă nowẹlọ̀ pwạbăsha pwạkhòtạdŏ̃khủ̆ aprụ̂ hto dĕ yèsi yă gatẹ̀yẹ̀phủ̆ atạbŏhtu akû.

64. Gủ̆gaphủ̆ tạnị̂dû pwạyụ̂nụnĕ̃nụ pwạkhòtạdŏ̃khủ̆ aprụ̂kû pwạbŭplŏ pụ̂pwạ mĭ̃ a bă khò gủ̆gaphủ̆ tạnị̂dû pwạyụ̂nụnĕ̃nụ pwạkhòtạdŏ̃khủ̆ aprụ̂ atạdŏ̃khủ̆.

AGLÒ SHǏGINḬ̌MA (12)

TẠMẠDǓ̌HTǑ̌ TẠKĚ̌NḬ̂DÛGUNọ̀ SHIPHǓ̌GALḬ PǑǏ SHIPLǑGAHTU ATẠOLọ̀MÈLọ̀

Bǎ ǎhtumạplǒ, bǎ phǐ̌plǒ tạdǒ̌khǔ̌ dě bǎ mạhtûhtǒ̌kě̌lọ̀ gǔ̌gaphǔ̌ tạnḭ̂dû pwạyṳ̂nṳně̌nṳ pwạkhòtạdǒ̌khǔ̌ aprṳ̂ atạphǐ̌tạmạ toǒ, jokûkha pwạpǒǐga atạphǐ̌tạmǎ, jokûkha htǒo kha tạǎǐmạǐ dòkwè aklo tạwḭtạkě̌ toǒ, tạcî tạmǔ̌ atạphǐ̌tạmạ toǒ dě tạǎměoglekû amẹglò (1) shiplǒgahtu tạmọhèyẹ̀, tạpṳ̂glo apwḭ̂, tạtọnḭtọshě, tạyẹ̀lọ̀, ganě̌klě̌ně̌klo toǒ ta tạǎměogle amẹglò (2) atạlǎlọ̀ toǒ.

Pwạbǔplǒ htě ajûsǒ̌yẹ̀si tạǎměogle htǒo toǒ mạhtûhtǒ̌kě̌lọ̀ shigakhǔ̌, tạmạgumạkhě̌khǔ̌, kòyòkhǔ̌, shibǎgakhlokhǔ̌, tạmạkwaǐkhǔ̌ ta tạtọ̀gò atạphǐ̌tạmạ toǒ nu mǐ̌ atọnḭtọshě dě tạkě̌nḭ̂dûgunọ̀ shiplǒgahtu ta gatẹ̀yẹ̀phǔ̌ tagalạ abǔdǔ̌khǔ̌pě tạolọ̀mèlọ̀ ǒ hě̌ nu.